

**Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice
do roku 2030 pn.
„GMINA WILKOWICE 2030”**

**Gmina
Wilkowice**

Wilkowice, luty 2023 r.

Spis treści

Wprowadzenie	1
Zasady i harmonogram tworzenia Strategii	2
Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Wilkowice.....	4
Analiza SWOT	7
Wizja i misja Gminy Wilkowice.....	11
Plan operacyjny Strategii.....	12
Cele operacyjne i kierunki działań.....	15
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wilkowice wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	37
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030.....	37
Ogólne uwarunkowania modelu	44
Obszary strategicznej interwencji	53
Zgodność Strategii z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu.....	55
System wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030	61
System wdrażania.....	61
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	65
Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu	74
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030	94
Spis rysunków:.....	97
Spis tabel:	97

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 obejmuje swoim zasięgiem cały obszar Gminy Wilkowice w jego administracyjnych granicach. Dokument został sporządzony z inicjatywy Rady Gminy Wilkowice i opracowany przy współudziale powołanego przez Wójta Gminy Wilkowice zespołu zadaniowego, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Gminy Wilkowice, Rady Gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych oraz sołtysi. Strategia opracowana została we współpracy z Ośrodkiem Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego w Katowicach.

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem, charakteryzującym sytuację społeczną i ekonomiczną Gminy, wskazującym jej mocne i słabe strony, tworzącym wizję, określającym obszary, spójne cele i kierunki polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni Gminy w perspektywie najbliższych lat. Koordynuje różne terytorialnie, sektorowo i technicznie plany oraz dokumenty strategiczne na szczeblu lokalnym. Ważnym celem towarzyszącym procesowi opracowania Strategii jest konieczność koordynacji oraz wspierania Gminy w procesie pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Okres realizacji Strategii przyjęto na najbliższe 9 lat (2022-2030), co jest zgodne z czasem obowiązywania kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej (2021-2027), wraz z dodatkowym okresem na rozliczenie pozyskanych projektów. Strategia została sformułowana w ścisłej korelacji z dostępnymi na tę chwilę kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego.

Strategia Rozwoju Gminy określa zasady wdrażania, ze szczególnym uwzględnieniem procesów współpracy. Kluczowym jej założeniem jest zintegrowanie polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej, dla poprawy warunków życia i jakości usług publicznych na terenie Gminy.

W systemie zarządzania polityką rozwoju, strategia pełni zatem kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi – w procesie zarządzania gminą.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 powstała w oparciu o przepisy dotyczące polityki rozwoju, wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Zmiany realizują postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii na

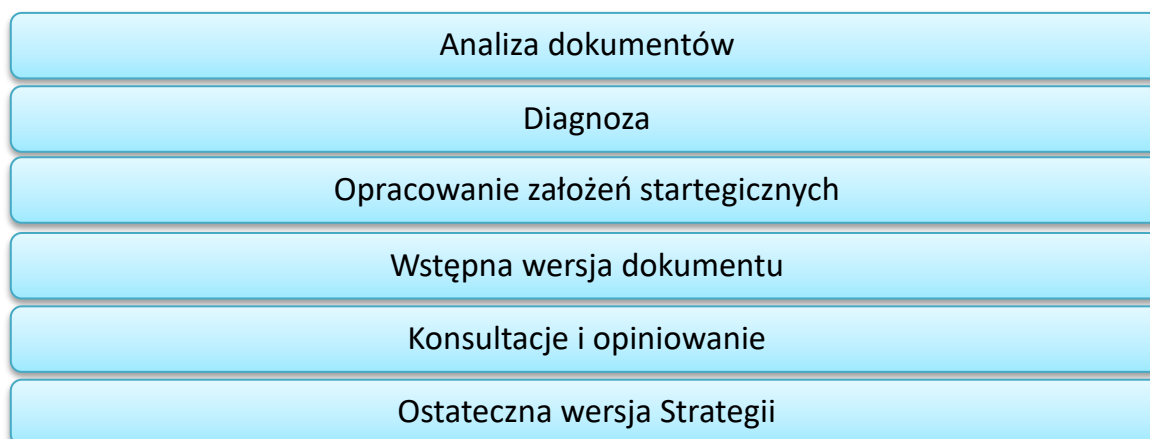
poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym. Stanowią pierwszy etap reformy, której celem jest integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym na poziomie samorządu gminnego. Poprzez te zmiany strategia rozwoju Gminy po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie zyskała podstawę prawną oraz wytyczne realizacyjne w ramach ustawy.

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 stanowi efekt szerokich prac analitycznych i ewaluacyjnych oraz uwzględnia wnioski i rekomendacje sformułowane w ramach szerokiej debaty publicznej, której elementem były w szczególności: spotkania warsztatowe z interesariuszami i konsultacje społeczne. Facylitorem całego procesu byli eksperci Ośrodka Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki FRDL w Katowicach.

Zasady i harmonogram tworzenia Strategii

Przed podjęciem prac nad strategią rozwoju należy określić zasady oraz metody, które będą wykorzystane podczas jej tworzenia, ponieważ wybór ten wpłynie na przebieg i zakres merytoryczny podjętych działań. Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 została przygotowana przy wykorzystaniu *modelu partycypacyjnego*, czyli przy zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, lecz bazując głównie na przedstawicielach społeczności lokalnych. Celem takiego podejścia było osiągnięcie porozumienia oraz współdziałania wszystkich lokalnych środowisk i przedstawicieli, co przedkłada się na trwałą i partnerską współpracę władz samorządowych z najważniejszymi podmiotami i instytucjami społecznymi. Metoda partycypacyjna nie dość, że umożliwia włączenie w proces tworzenia jak największej grupy mieszkańców, to jeszcze gwarantuje przekazanie ich doświadczeń oraz znajomości lokalnych problemów występujących na obszarze Gminy czy też sołectw.

Rysunek 1. Graficzne przedstawienie schematu przebiegu prac nad Strategią

Źródło. Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, zakres prac nad Strategią Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 obejmował:

- Analizę porównawczą obowiązujących dokumentów w kontekście ich przydatności dla potrzeb opracowania Strategii;
- Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w gminie w kontekście perspektywicznym, czyli określenia wyzwań strategicznych i identyfikacji obszarów kryzysowych;
- Porównanie oraz konfrontację wniosków diagnostycznych z opiniami uzyskanymi podczas spotkań warsztatowych, skutkujących opracowaniem celów i obszarów działań strategicznych;
- Przygotowanie wstępnej wersji Strategii z wyznaczeniem wizji, misji, celów strategicznych i kierunków działań;
- Ewaluację wstępnej wersji dokumentu w środowisku lokalnym oraz przez narzucone prawnie organy;
- Redakcję ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030.

Podstawowym etapem tworzenia niniejszej Strategii Rozwoju było opracowanie kompleksowej diagnozy stanowiącej odzwierciedlenie aktualnego stanu Gminy. Diagnoza została przygotowana przy użyciu danych statystycznych, dlatego jej uzupełnienie stanowi Analiza SWOT, będąca jednocześnie spojrzeniem jakościowym na proces diagnostyczny. Na etapie prac warsztatowych istotną rolę odgrywa zaangażowanie uczestników. Na podstawie elementów wypracowanych zespół ekspercki przystąpił do redakcji wstępnej wersji dokumentu. Wersja ta została następnie poddana szerokim konsultacjom. W efekcie powyższych działań przygotowany dokument zawiera wyniki diagnozy, analizę SWOT, wizję, misję, wyznacza cele strategiczne oraz działania priorytetowe.

Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Wilkowice

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Wilkowice została opracowana w 2021 roku. W analizie uwzględniono najważniejsze aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenne oraz działalność samorządową, dzięki czemu wskazano trendy poszczególnych zjawisk, wyciągnięto wnioski w zakresie potencjału i obszarów problemowych Gminy. Kolejne grupy wskaźników zostały porównane z wskaźnikami kraju, województwa i gmin powiatu bielskiego.

W trakcie opracowywania diagnozy część danych dostępna była do roku 2019. Tam, gdzie to możliwe użyto danych z roku 2020. Analiza porównawcza w stosunku do jednostek nadrzędnych i gmin sąsiadujących oparta została w większości na danych pozyskanych poprzez Bank Danych Lokalnych z roku 2019. By analizować trendy kolejnych zjawisk wykorzystano dane z okresu co najmniej 3 lat, w przypadku danych demograficznych i wskaźników gospodarczych co najmniej 5 lat. Dla zapewnienia jak najwiarygodniejszych wniosków użyto najbardziej aktualnych, dostępnych w tym okresie danych statystycznych. Poniżej zaprezentowano najważniejsze wnioski wynikające z diagnozy:

1. W ramach wskaźników opisujących demografię Gminy Wilkowice warto zwrócić uwagę na wysoki wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców pokazujący wzrost zainteresowania gminą, jako miejsca zamieszkania i jej potencjał rozwoju. Z drugiej strony struktura ludności i udział ludności w grupach ekonomicznych oraz ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego w kolejnych latach wskazuje na pogłębiający się proces starzenia społeczeństwa. W Gminie najmniejszą grupę stanowią dzieci. Budując Strategię warto wykorzystać elementy przewagi Gminy, np. wysokie dodatnie saldo migracji czy bogatą ofertę sportową.
2. Mieszkańcy Gminy mają zapewniony właściwy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Działalność dwóch szpitali z Izbą Przyjęć pozwala na reagowanie w sytuacjach nagłych. Szpitale dają również dostęp do badań diagnostycznych i pomocy specjalistycznej. Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej o zbudowanej renomie i tradycji jest dodatkowym atutem Gminy dla mieszkańców oraz osób zatrzymujących się na pobyt czasowy w Gminie. Wyraźny spadek w roku 2020 wskaźnika udzielonych w ciągu roku porad podstawowej opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców, który znacznie przewyższył zanotowany spadek w innych jednostkach, może świadczyć o niechęci społeczności do zdalnego świadczenia usług opieki zdrowotnej, wynikającej z sytuacji epidemiologicznej w Polsce.
3. Gmina Wilkowice wykazuje stałą tendencję spadkową w zakresie udzielanej pomocy społecznej mieszkańcom. Ilość beneficjentów środowiskowej opieki społecznej i rodzin otrzymujących zasiłek rodzinny na dzieci jest znacznie niższa w stosunku do nadrzędnych jednostek terytorialnych. Gmina

wdraża także dodatkowe działania by zapewnić właściwą opiekę społeczną. Gminny Zespół Interdyscyplinarny został powołany by reagować na problemy społeczne. Wdrażane zostają działania określone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w zakresie pomocy społecznej i bezpieczeństwa publicznego.

4. Analiza wskaźników z zakresu bezpieczeństwa publicznego pokazuje, że Gmina Wilkowice jest gminą o niskiej przestępczości, pozwalającej na spokojne życie mieszkańców. W porównaniu do wskaźników innych jednostek terytorialnych, zauważa się znacznie mniejsze występowanie zjawisk przestępczych. Od 2019 roku Gmina ma na swoim terenie zlokalizowany posterunek Policji co pozwala na szybsze reagowanie na zdarzenia. OSP zlokalizowane w każdym sołectwie daje możliwość odpowiedniego reagowania na pojawiające się zagrożenia. Straż Gminna jest dodatkową jednostką, funkcjonującą w obrębie struktury Urzędu Gminy w Wilkowicach.
5. Atutem Gminy Wilkowice widocznym w zakresie edukacji jest ilość działających na tym terenie publicznych i niepublicznych przedszkoli. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest wyższa niż liczba dzieci zamieszkujących Gminę, co pokazuje potencjał tych jednostek w zakresie zapewniania miejsc wychowania przedszkolnego dla okolicznych gmin. Szkoły podstawowe na terenie Gminy mają natomiast znacznie mniejszą liczbę uczniów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż Polska, woj. śląskie czy pow. bielski. Zwracając uwagę na omówioną w pierwszej części strukturę demograficzną i przyrost naturalny można zauważyć, że wskaźniki te mają znaczny wpływ na ilość uczniów szkół podstawowych. W Gminie Wilkowice działa także Uniwersytet Trzeciego Wieku co jest odpowiedzią na potrzeby edukacyjne, społeczne i kulturalne seniorów Gminy.
6. W Gminie Wilkowice prężnie działają jednostki organizacyjne – Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”, Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkowicach oraz Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wilkowicach. W zarządzie jednostek jest szereg obiektów kulturalnych i sportowych, które stanowią atrakcję turystyczną, ale także pozytywnie wpływają na rozwój i jakość życia społeczności; są miejscem spotkań dzięki organizacji cyklicznych i jednorazowych wydarzeń kulturalnych i sportowych. Gmina wykorzystuje także potencjał terenu zapewniając infrastrukturę do skoków narciarskich i narciarstwa biegowego. Baza noclegowa i gastronomiczna pozwala na rozwój turystyki, a powstanie kompleksu Magnus Resort może też wpłynąć na wzrost turystyki biznesowej.
7. Rozwinięta baza kulturalna i sportowa oraz działalność klubów, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych (w tym grup o charakterze nieformalnym) wyróżnia Gminę Wilkowice na tle innych samorządów. Jest to potencjał, który warto wykorzystać w niwelowaniu skutków ujemnego przyrostu naturalnego i przyciąganiu do Gminy większej ilości rodzin z dziećmi.
8. Mieszkańcy Gminy Wilkowice w latach 2018-2020 wykazali znacznie większe zaangażowanie

udziałem w wyborach w stosunku do lat poprzednich na szczeblu lokalnym, państwowym i europejskim, tym samym coraz bardziej angażując się w proces decyzyjny, wyrażając większe zainteresowanie w stosunku do spraw publicznych.

9. W Gminie działają organizacje sektora pozarządowego. Ilość organizacji zwiększała się w latach 2015 – 2020, jednak wskaźnik ilości organizacji pozarządowych dalej jest znacznie niższy od poziomu kraju czy województwa. Podejmowane działania jst w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi pozwalają na rozwój tej sfery. Działania są jasno określone i monitorowane. W latach 2018 – 2020 organizacje pozarządowe były odpowiedzialne za wykonywanie zamówień na realizację usług publicznych, szczególnie w zakresie kultury i sportu.
10. Łagodny klimat i górskie powietrze oraz uwarunkowania przyrodnicze i położenie części Gminy na terenach parków krajobrazowych, a także wpisanie do sieci ECONET – Polska i NATURA 2000 wpływają na atrakcyjność turystyczną Gminy, kształtują sposób zarządzania gruntami, są też elementem przyciągającym potencjalnych mieszkańców. Narażenie na erozję gruntów oraz zmniejszanie gruntów rolnych, jak i występujące w gminie gleby ograniczają gospodarkę rolną w Gminie do poziomu marginalnego.
11. Sieć komunikacyjna Gminy jest dobrze rozwinięta w oparciu o główne drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe, co pozwala na łatwą komunikację. Gmina ma jeden z najwyższych w powiecie bielskim współczynnik ilości mieszkań na 1 mieszkańca oraz nowych mieszkań na 1 mieszkańca. Jest to najwyższy poziom w stosunku do gmin wiejskich powiatu. Potencjał Gminy Wilkowice, jako miejsca zamieszkania, tworzy baza mieszkań, jak i łatwy dostęp do energii elektrycznej i gazu oraz instalacji wodno – kanalizacyjnej. W tym zakresie Gmina wciąż podejmuje działania dla modernizacji i rozbudowy istniejących sieci. Gospodarka odpadami Gminy funkcjonuje właściwie; spada odbiór zmieszanych odpadów, a wzrasta ilość odpadów zebranych selektywnie, choć ciągle w niewystarczającym stopniu. Aktualny poziom zbiórki wymaga dalszych działań podnoszących świadomość oraz promujących świadome postawy ekologiczne.
12. Ilość zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w Gminie Wilkowice wypada bardzo korzystnie w porównaniu z jednostkami nadrzędnymi. Ilość nowo zarejestrowanych podmiotów w roku 2020 znacznie spadła – choć taką samą tendencje zauważono w kraju, woj. śląskim i pow. bielskim. W Gminie spadek ten był największy.
13. Firmy do 9 osób mają najwyższy udział we wszystkich podmiotach gospodarczych. Wydzielony obszar Strefy Aktywności Gospodarczej daje możliwość wzrostu udziału większych firm szczególnie zatrudniających ponad 50 osób, w ogóle zarejestrowanych podmiotów w Gminie. Argumentem przemawiającym za rozwinięciem bazy dużych firm jest określenie Gminy w Raporcie „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów w roku 2017” w klasie A (w skali A do F) – Gminy bardzo atrakcyjnej inwestycyjnie.

14. Ilość osób pracujących na 1000 mieszkańców w roku 2019 wyniosła 178 osób, jest to wskaźnik niższy od Polski (221), woj. śląskiego (279) i pow. bielskiego (255). Wpływ na taki stan ma również proces migracyjny wśród emerytów. Gmina Wilkowice postrzegana może być jako docelowe miejsce do życia, stąd również osoby w wieku poprodukcyjnym decydują się na zamieszkanie w jej obrębie.
15. Grupy osób bezrobotnych, które wymagają największego wsparcia to kobiety i osoby powyżej 50 roku życia.
16. Budżet Gminy Wilkowice w latach 2015 – 2019 stopniowo wzrastał w zakresie dochodów i wydatków. Dochody własne w roku 2019 na 1 mieszkańca wyniosły 2928,95zł, były niższe od dochodów własnych Polski i woj. śląskiego przypadających na 1 mieszkańca. Znaczną część dochodów własnych stanowi podatek dochodowy od osób fizycznych. Udział tego podatku w dochodach własnych Gminy jest znacznie wyższy od poziomu zauważonego w jednostkach administracyjnych wyższego szczebla. W gminach powiatu bielskiego tylko Gmina Jaworze miała wyższe dochody z podatku od osób fizycznych. Zauważa się jednak możliwość zwiększenia udziału podatku od osób prawnych w dochodach własnych Gminy, który odbiega od poziomu kraju, woj. śląskiego i pow. bielskiego.

Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Analiza SWOT stanowi uzupełnienie wcześniejszej analizy statystycznej.

Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli silne strony i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.

Przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 przygotowano Analizę SWOT podzieloną na trzy sfery: gospodarczą, społeczną i środowiskową. Do każdego z tych obszarów wyznaczono mocne i słabe strony. Szanse i zagrożenia opracowano dla całej analizy SWOT.

Tabela 1. Wyniki analizy SWOT dla Gminy Wilkowice, powstałe na bazie dyskusji prowadzonej podczas warsztatu diagnostyczno-strategicznego z udziałem interesariuszy lokalnych.

SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Strefa Aktywności Gospodarczej; • Bardzo niskie bezrobocie; • Blisko do większych ośrodków miejskich (Bielsko-Biała, Żywiec); • Dobre połączenia komunikacyjne z miastami, w tym węzeł komunikacyjny na drodze ekspresowej S1; • Funkcjonujący na terenie Gminy Dworzec PKP; • Duża liczba działalności gospodarczych zarejestrowanych w gminie; • Konkurencyjne warunki płacowe; • Napływ kapitału inwestycyjnego; • Możliwa dalsza rozbudowa zabudowy mieszkaniowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość zakładów przemysłowych od zabudowań mieszkalnych; • Dojazd do zakładów przemysłowych generuje wzmożony ruch samochodów ciężarowych po drogach lokalnych; • Większe firmy oraz sieci powodują zamykanie małych, lokalnych przedsiębiorstw i sklepów; • Wysokie ceny w lokalnych punktach sprzedaży; • Turystyka jednodniowa nie generuje oczekiwanych dochodów; • Brak pewnych usług typu notariusz, poradnictwo finansowe itp.; • Brak centrum przesiadkowego; • Brak terenów inwestycyjnych w posiadaniu Gminy; • Niedostosowanie poziomu kompetencji mieszkańców do oczekiwań/potrzeb rynku.
SFERA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Duża liczba organizacji społecznych i grup nieformalnych; • Prężnie działające kluby sportowe; • Bogata oferta kulturalna oferowana przez GOK „Promyk”; • Duża liczba organizowanych wydarzeń cyklicznych; • Mocna sieć bibliotek gminnych; • Funkcjonujący Uniwersytet III Wieku; • Klub Seniora oraz bogata oferta zajęć skierowanych do tej grupy; 	<ul style="list-style-type: none"> • W świadomości mieszkańców Gmina nie funkcjonuje jako jedność, nie utożsamiają się z Gminą, a z poszczególnymi sołectwami; • Niski poziom zaangażowania młodzieży w działalność pozarządową; • Niewielka konkurencja na lokalnych rynkach usług przyczynia się do wysokich cen i braku dbałości o świadczone usługi; • Postawy społeczne polegające na roszczeniowości oraz obojętności na sprawy Gminy;

<ul style="list-style-type: none"> • Wysoko rozwinięta służba zdrowia-liczba placówek, szeroka oferta specjalistyczna; • Funkcjonujące na terenie Gminy Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej; • Dobry klimat współpracy z samorządem – wsparcie organizacyjne i merytoryczne dla organizacji społecznych; • Dobra sieć usługowo-handlowa; • Rozbudowana sieć oświatowa – przedszkola i szkoły; • Rozwinięta baza sportowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby nowo zamieszkałe nie utożsamiają się z Gminą; • Pojawiają się konflikty między nowymi a starymi mieszkańcami na tle specyfiki mieszkania w gminie wiejskiej; • Niewielka ilość wydzielonych stref parkingowych; • Niewykorzystany potencjał organizacji pozarządowych; • Brak publicznego żłobka; • Brak oferty dedykowanej osobom niepełnosprawnym – brak diagnozy zjawiska.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Duży procent lesistości Gminy; • Duża liczba cieków na terenie Gminy; • Różnorodne ukształtowanie terenu; • Atrakcyjny krajobraz; • Łagodny mikroklimat; • Niska skala uciążliwości przemysłowej; • Wysoki poziom skanalizowania Gminy; • Bardzo dobra jakość wody pitnej; • Przewaga budownictwa jednorodzinnego; • Duża ilość szlaków turystycznych; • Zróżnicowane tereny rekreacyjne (rzeki, polany, góry); • Parki krajobrazowe Beskidu Śląskiego i Małego oraz obszary Natura 2000; • Dobrze rozwinięty transport zbiorowy; • Wysoki poziom zgazyfikowania Gminy; • Realizowane programy ochrony środowiska mające na celu poprawę jego jakości. 	<ul style="list-style-type: none"> • Droga ekspresowa nr S1 oraz PKP generuje hałas komunikacyjny; • Brak spójnej sieci ścieżek rowerowych przez co niszczone są tereny nie przystosowane do ruchu turystycznego i rekreacyjnego; • Dzikie zwierzęta wchodzące na tereny zurbanizowane; • Relatywnie niski poziom segregacji odpadów; • Pogłębianie koryta rzeki powoduje pojawianie się osuwisk jej brzegów, sprzyjających dzikim wysypiskom, konieczność regulacji cieków; • Niewystarczający system kanalizacji deszczowej; • Organizacje ekologiczne utrudniające prowadzenie nowych inwestycji; • Smog; • Mała szerokość i słabe parametry dróg gminnych; • Duża ilość obiektów mostowych wymagających przebudowy i remontów; • Prowadzona wycinka drzew w lasach prowadzi w konsekwencji do braku naturalnej retencji i tym samym może skutkować powodziami błyskawicznymi.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027; • Rozwój cywilizacyjny, w tym nowe technologie informatyczne, powodujące lepszy dostęp do wiedzy i informacji; • Programy antyśmogowe; • Nowe kierunki polityki państwa w odniesieniu do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz całych rodzin – dedykowane programy i systemy finansowe; • Rozwój Bielska-Białej; • Polityczny i społeczny priorytet związany z rozwojem OZE oraz środki finansowe przeznaczone na ten cel; • Intensywny rozwój mieszkalnictwa na terenie Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczone możliwości decydowania o kierunkach działalności nowych podmiotów przez Gminę; • Biurokracja związana z pozyskiwaniem i rozliczaniem środków zewnętrznych; • Pagórkowate ukształtowanie terenu i rozproszona zabudowa w niektórych miejscowościach wpływające m.in. na wyższe koszty budowy infrastruktury technicznej oraz jej obsługi w ramach zadań własnych realizowanych przez samorząd; • Rosnące koszty realizacji inwestycji oraz bieżącego utrzymania w kontekście dochodów budżetowych; • Pogłębiające się zjawisko niemeldowania się mieszkańców na terenie Gminy; • Luki w systemie pomocy społecznej powodujące w części udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, co do których zachodzi wątpliwość zasadności udzielanej pomocy; • Jakość powietrza, uwarunkowana w dużej mierze również sytuacją w jednostkach ościennych; • Potencjalne zagrożenie związane z gospodarką wodną, wynikające z braku systemów retencyjnych.

Źródło. Opracowanie własne

Wizja i misja Gminy Wilkowice

Wizja rozwoju Gminy Wilkowice stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dąży cała wspólnota Gminy, tj. władze samorządowe Gminy oraz ich partnerzy społeczni i gospodarczy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel do jakiego zmierza Gmina. Wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań:

Gmina Wilkowice w pełni korzysta ze swojego strategicznego położenia względem Miasta Bielska-Białej oraz wysokiej dostępności komunikacyjnej (infrastruktury drogowej, kolejowej oraz transportu zbiorowego) co determinuje jej wysoką atrakcyjność osadniczą. Dbalność o środowisko naturalne, w tym obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, rozsądne zarządzanie terenami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkalną, brak uciążliwego przemysłu, wysoki poziom edukacji oraz poczucie bezpieczeństwa czynią Gminę Wilkowice pożądanym i prestiżowym miejscem do zamieszkania. Dzięki bogatej ofercie kulturalnej i sportowej mieszkańcy identyfikują się z Gminą co przynosi korzyści w postaci ich zaangażowania w działania na rzecz społeczności lokalnej.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju Gminy. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030, a podejmowanych przez różne podmioty /interesariuszy życia społecznego i gospodarczego. Ponadto władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów zmierzających do rozwoju Gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Misją władz samorządowych, wraz z partnerami społecznymi, jest ustawiczne kreowanie Gminy Wilkowice jako miejsca przyjaznego, pożądanego i wymarzonego do zamieszkania oraz spędzania wolnego czasu.

Plan operacyjny Strategii

Priorytety i cele wyszczególnione w Strategii zostały określone na podstawie wniosków z kompleksowej diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy, jej potencjału oraz przyjętej wizji rozwoju do 2030 roku. Wyodrębniono 4 obszary strategiczne, które są względem siebie równoważne i uzupełniające:

- Jakość życia mieszkańców;
- Środowisko naturalne i ekologia;
- Tożsamość Gminy;
- Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy.

Jakość życia mieszkańców – celem każdej wspólnoty samorządowej jest dbanie o warunki i jakość życia swoich mieszkańców. Wizją zawartą w Strategii jest wykreowanie Gminy Wilkowice jako miejsca pożądanego do zamieszkania. Miejsce takie powinno charakteryzować się wysokim poziomem bezpieczeństwa, spokoju. Zapewniać wysoki poziom szkolnictwa oraz łatwy i szybki dostęp do różnego typu usług społecznych oraz służby zdrowia.

Środowisko naturalne i ekologia – środowisko naturalne oraz walory krajobrazowe Gminy Wilkowice wyróżniają gminę spośród innych, dając mieszkańcom możliwość cennego obcowania z przyrodą. Walory te są również zachętą dla innych osób do odwiedzenia Gminy w celach turystyczno-rekreacyjnych. Celem strategii jest zrównoważone zarządzanie aspektami środowiskowymi Gminy, aby w dalszym ciągu zachowały swój unikatowy charakter przy jednoczesnym wzroście znaczenia turystycznego.

Tożsamość Gminy - istotą obszaru jest integracja społeczna rozumiana jako poczucie przynależności do zintegrowanej, pomocnej i aktywnej wspólnoty mieszkańców Gminy. Na całym zurbanizowanym terenie Gminy można zauważyć ogrom pracy wielu pokoleń społeczników oraz dbałość o wielkie dzieła „matki natury”. Dalsze pogłębianie integracji społecznej oraz utożsamianie się z Gminą jako wspólnotą jej mieszkańców, wymaga podejmowania szerokiego zakresu działań na wielu płaszczyznach, w tym w szczególności edukacji, kultury i sportu. Obecnie wśród mieszkańców Gminy można zaobserwować poczucie przynależności nie tyle do samej Gminy, co do jej części, rozumianej jako miejscowości Bystra, Meszna, Wilkowice. Celem strategii jest wzmocnienie marki Gminy Wilkowice, z którą utożsamiać będą się wszyscy mieszkańcy, jako miejsca w którym „dobrze i pięknie się żyje”.

Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy – ostatni obszar stanowi uzupełnienie oraz zespojenie wszystkich trzech poprzednich obszarów strategicznych. Gmina dysponuje ogromnym potencjałem, skoncentrowanym w pięknym położeniu, bogactwie przyrody oraz przedsiębiorczych i zaangażowanych mieszkańcach. Zakładany wzrost liczby mieszkańców wymaga między innymi odpowiedzialnego rozwoju przestrzennego. To właśnie ten obszar kreuje działania związane ze zrównoważonym rozwojem Gminy w przestrzeni mieszkaniowej, gospodarczej i turystycznej.

Dla każdego z priorytetów sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2030 roku), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki interwencji – kluczowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty Gminy Wilkowice w perspektywie długofalowej. Strukturę celów Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 prezentuje poniższy schemat.

Tabela 2. Matryca strategiczna Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030

JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	ŚRODOWISKO NATURALNE I EKOLOGIA	TOŻSAMOŚĆ GMINY	ZRÓWNOWAŻONY I ODPOWIEDZIALNY ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY
<p>Cel strategiczny 1.</p> <p>Podnoszenie jakości życia mieszkańców</p>	<p>Cel strategiczny 2.</p> <p>Zachowanie walorów środowiska naturalnego</p>	<p>Cel strategiczny 3.</p> <p>Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego</p>	<p>Cel strategiczny 4.</p> <p>Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych</p>
<p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Dbłość o bezpieczeństwo mieszkańców</p> <p>1.2. System edukacji wspierający wszechstronny rozwój</p> <p>1.3. Zintegrowany i zrównoważony transport, dostosowany do potrzeb społecznych</p> <p>1.4. Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego</p> <p>2.2. Poprawa jakości powietrza</p> <p>2.3. Promowanie walorów środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i rekreacji</p> <p>2.4. Optymalizacja systemów gospodarowania wodą opadową</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <p>3.1. Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w aktywnych formach spędzania czasu</p> <p>3.2. Aktywizacja obywatelska i integracja mieszkańców</p> <p>3.3. Upowszechnienie pozytywnego wizerunku Gminy Wilkowice</p> <p>3.4. Tworzenie warunków do rozwoju kulturowego mieszkańców</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <p>4.1. Zrównoważona gospodarka mieszkaniowa i przestrzenna</p> <p>4.2. Rozwój infrastrukturalny Gminy</p> <p>4.3. Odpowiedzialne zarządzanie</p> <p>4.4. Zrównoważony rozwój usług turystycznych</p> <p>4.5. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców</p>

Źródło. Opracowanie własne

Cele operacyjne i kierunki działań

Obszar strategiczny	Jakość życia mieszkańców		
Cel strategiczny	Podnoszenie jakości życia mieszkańców		
Cel operacyjny	1.1. Dbalność o bezpieczeństwo mieszkańców		
Strategia postępowania	<p>Aspektem wpływającym na postrzeganie Gminy przez mieszkańców jest kwestia bezpieczeństwa. Należy przy tym mieć na uwadze, że odczucie bezpieczeństwa, czy też zagrożenia stanowi często subiektywną ocenę konkretnych osób. Z danych statystycznych wyłania się obraz Gminy Wilkowice jako miejsca bezpiecznego i spokojnego, mimo to należy jednak dążyć do ciągłego rozwoju i postępu w tej dziedzinie. Uczestnicy warsztatów strategicznych największą uwagę zwracali na infrastrukturę drogową. Do inwestycji zwiększających bezpieczeństwo w ruchu drogowym należy zaliczyć przebudowę skrzyżowań, budowę chodników, montaż progów zwalniających. Wszystkie te działania inwestycyjne powinny wynikać bezpośrednio z kompleksowego projektu organizacji ruchu w Gminie Wilkowice. Uzupełnieniem inwestycji infrastrukturalnych będą kampanie społeczne i działania informacyjne dotyczące zasad bezpieczeństwa ruchu drogowego. Kampanie społeczne są niezwykle istotnym zadaniem związanym z informowaniem społeczeństwa w kontekście unikania oszustw oraz prowadzonych akcji profilaktycznych. Działania takie skierowane będą do każdego grona odbiorców, niezależnie od wieku.</p> <p>Władze Gminy Wilkowice będą dążyć do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa swoich mieszkańców, również poprzez wsparcie służb ratowniczych. Mowa nie tylko o modernizacji siedzib oraz poprawie stanu specjalistycznego wyposażenia, ale również pomocy w identyfikacji i rozwiązywaniu zagrożeń lokalnych. Ważnym działaniem będzie budowa kompleksowego systemu monitoringu Gminy, dzięki któremu służby będą mogły konsekwentnie egzekwować przestrzeganie przepisów prawa przez mieszkańców i osoby odwiedzające Gminę.</p>		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
1.1.1.	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez kampanie społeczne oraz działania edukacyjne.	Urząd Gminy, Policja	Szkoły, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, GOSIR
1.1.2.	Inwestycje zwiększające bezpieczeństwo w ruchu drogowym.	Właściciele i zarządcy dróg	Urząd Gminy, inne JST (właściciele i zarządcy)
1.1.3.	Stworzenie kompleksowego projektu organizacji ruchu w Gminie Wilkowice.	Urząd Gminy	Właściciele i zarządcy dróg

1.1.4.	Wspieranie służb ratowniczych w zakresie modernizacji siedzib oraz poprawy stanu specjalistycznego wyposażenia.	Policja, OSP, Urząd Gminy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne JST
1.1.5.	Działania informacyjne kierowane do mieszkańców w zakresie unikania oszustw wymierzonych przeciwko nim, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz dzieci i młodzieży.	Urząd Gminy, Policja	Szkoły, GOPS, Straż Gminna, GOK, media, parafie, organizacje pozarządowe
1.1.6.	Budowa kompleksowego systemu monitoringu Gminy.	Urząd Gminy	Straż Gminna
1.1.7.	Edukacja i profilaktyka wśród dzieci i młodzieży – bezpieczeństwo na drodze, unikanie zagrożeń, pierwsza pomoc, cyberbezpieczeństwo itp.	Szkoły, GOPS	Urząd Gminy, Straż Gminna, Policja, OSP, organizacje pozarządowe, media
1.1.8.	Konsekwentne egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa przez mieszkańców i osoby odwiedzające Gminę (ochrona środowiska przyrodniczego Gminy, przestrzeganie porządku, zachowanie czystości, parkowanie w miejscach do tego przeznaczonych, itp.).	Straż Gminna, Policja	Urząd Gminy
1.1.9.	Wsparcie służb w zakresie identyfikacji i rozwiązywania zagrożeń lokalnych.	Straż Gminna, Policja, OSP	Urząd Gminy, Szkoły

Obszar strategiczny	Jakość życia mieszkańców
Cel strategiczny	Podnoszenie jakości życia mieszkańców
Cel operacyjny	1.2. System edukacji wspierający wszechstronny rozwój
Strategia postępowania	Misją Strategii jest wykreowanie Gminy jako miejsca przyjaznego do zamieszkania. Oznacza to, że oprócz dotychczasowych mieszkańców zakładamy prowadzenie działań na rzecz zwiększenia ludności w Gminie Wilkowice. Jednym z elementów mogących mieć wpływ na wybór przyszłego miejsca zamieszkania jest kwestia dostępności do edukacji. Pod tym względem Gmina Wilkowice wypada bardzo dobrze na tle innych, nie tylko sąsiednich gmin. Rozbudowana sieć dobrze wyposażonych placówek oświatowych sprawia, że mieszkańcy w swoim niedalekim sąsiedztwie mają bliski dostęp do przedszkoli i szkół podstawowych. Dobrze rozbudowany system komunikacji publicznej zapewnia nieograniczony dostęp do szkolnictwa średniego i wyższego na terenie m. Bielsko-Biała. Podstawowym celem polityki oświatowej Gminy w dalszym ciągu będzie bieżące

monitorowanie zapotrzebowania społeczno-demograficznego na edukację, w tym z uwzględnieniem migracji i kształtowanie na tej podstawie sieci szkół i przedszkoli, przy zachowaniu efektywności organizacyjno-finansowej. Edukacja wspierająca wszechstronny rozwój dotyczy niemal wszystkich grup wiekowych. Zaczynając od najmłodszych grup, zadaniem Gminy będzie dalsze utrzymanie wysokiego odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Obecnie wszyscy zainteresowani mieszkańcy znajdują miejsca dla swoich dzieci w placówkach przedszkolnych na terenie Gminy. Strategia przewiduje dalsze zachowanie tego trendu w kolejnych latach. W zakresie szkół podstawowych zadaniem ciągłym Gminy jest dbałość samorządu o wysoki poziom nauczania, a także o warunki edukacji w rozumieniu nowoczesnej i przyjaznej infrastruktury (dydaktycznej, sportowej, towarzyszącej) dla wszystkich. Poprzez wysoki poziom nauczania należy rozumieć zapewnienie wysokiej jakości oraz różnorodności oferty zajęć i programów. Dotyczy to zarówno tych rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jak i wspierających w zakresie pojawiających się trudności, czy adresowanych dla uczniów o specjalnych potrzebach. Najzdolniejsi uczniowie powinni liczyć na dalszą możliwość rozwoju, między innymi poprzez wsparcie finansowe w postaci stypendiów oraz promocji ich osiągnięć. We współczesnym świecie ważnym dla rozwoju społecznego jest stwarzanie warunków do ustawicznego kształcenia nie tylko wśród dzieci i młodzieży, ale również wśród osób dorosłych. Z tego powodu system edukacji powinien w dynamiczny sposób dopasowywać się do rynku pracy. Pomimo, że okres edukacji w szkole podstawowej nie jest czasem związanym z bezpośrednim wejściem na rynek pracy, to już w tym właśnie momencie można próbować kształtować postawy, które przyczynią się do lepszego funkcjonowania absolwentów w realiach wolnorynkowych. Szkoła to miejsce gdzie uczniowie mogą nabyć i rozwinąć postawy przedsiębiorczości, zaangażowania społecznego i tym samym odpowiedzialności za społeczność lokalną. Zapewnienie młodemu pokoleniu najlepszych warunków do rozwoju jest inwestycją w przyszłość, dlatego Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice przewiduje konieczność ciągłego rozwoju infrastruktury oświatowej oraz wyposażenia tych placówek. Sama infrastruktura, choćby najlepsza w całym kraju nie zapewni wymaganego poziomu przekazywanej wiedzy. To na kadry dydaktycznej spoczywa misja przekazywania wiedzy oraz rozwijania pasji i zainteresowań ich uczniów. Koniecznym jest ciągłe doskonalenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej oraz wspierania i promowanie wyróżniających się pedagogów i nauczycieli.

Swoistym zadaniem placówek edukacyjnych powinno być również doskonalenie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, które w ostatnich latach zostało zdegradowane do minimum. Nauczanie zdalne, ograniczenia epidemiologiczne oraz przede wszystkim zmiana stylu życia na bardziej statyczny powodują, że wśród dzieci i młodzieży zauważalne stają się problemy związane z otyłością oraz ogólną sprawnością fizyczną. Wychodząc z założenia, że *w zdrowym ciele zdrowy duch* oraz bazując na dotychczasowych bogatych doświadczeniach i tradycjach sportowych zakłada się zwiększenie nacisku na rozwój dodatkowych i pozalekcyjnych zajęć o charakterze sportowo-rekreacyjnym, a także zawodów, turniejów i lig z maksymalnym wykorzystaniem dostępnej bazy oraz istniejących klubów sportowych.

Działania		Realizatorzy	Partnerzy
1.2.1.	Utrzymanie wysokiego odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym.	Przedszkola	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli, Urząd Gminy
1.2.2.	Rozwój obiektów rekreacyjnych i sportowych przy placówkach oświatowych – sale gimnastyczne, boiska przyszkolne, bieżnia, podstawowe urządzenia lekkoatletyczne itp.	Jednostki oświatowe, Urząd Gminy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli
1.2.3.	Rozwój infrastruktury szkół i wyposażenia ukierunkowane na poprawę warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami.	Szkoły	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli, Urząd Gminy
1.2.4.	Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, w tym m.in. różnorodna oferta zajęć i programów.	Szkoły	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli, Urząd Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe
1.2.5.	Efektywny system doskonalenia kwalifikacji oraz rozwoju osobistego kadry nauczycielskiej, oparty na analizie wyzwań, potrzeb i korzyści.	Szkoły	Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Urząd Gminy, Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli, uczelnie wyższe, instytucje szkoleniowe
1.2.6.	Kształtowanie wśród uczniów postaw przedsiębiorczości i innowacyjności, również przy współudziale lokalnego środowiska biznesowego.	Szkoły	Lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy
1.2.7.	Kształtowanie wśród uczniów postaw zaangażowania społecznego i obywatelskiego oraz poczucia tożsamości lokalnej.	Szkoły, organizacje pozarządowe, kluby sportowe	Urząd Gminy
1.2.8.	Wspieranie uzdolnionych dzieci i młodzieży, między innymi poprzez stypendia i nagrody oraz promocję ich osiągnięć.	Szkoły, Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, kluby sportowe, darczyńcy
1.2.9.	Efektywny system wspierania i promocji wyróżniających się nauczycieli i pedagogów.	Urząd Gminy, jednostki oświatowe	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli
1.2.10.	Wspieranie rozwoju sportu szkolnego i różnego rodzaju aktywności fizycznej w szkołach i przedszkolach jako	Jednostki oświatowe, Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli

	kluczowego elementu w rozwoju psychofizycznym dziecka.		
1.2.11.	Wzmocnienie współpracy placówek oświatowych z klubami sportowymi w zakresie rozwoju sportu dzieci i młodzieży.	Jednostki oświatowe, kluby sportowe	Urząd Gminy
1.2.12.	Szkoła miejscem kształtowania zdrowych oraz świadomych nawyków żywieniowych.	Szkoły, organizacje pozarządowe	Urząd Gminy

Obszar strategiczny	Jakość życia mieszkańców
Cel strategiczny	Podnoszenie jakości życia mieszkańców
Cel operacyjny	1.3. Zintegrowany i zrównoważony transport, dostosowany do potrzeb społecznych
Strategia postępowania	<p>Położenie geograficzne, jak również administracyjne Gminy Wilkowice znacząco wpływa na potencjał rozwojowy Gminy. Bliskość większych ośrodków miejskich oraz dobra sieć infrastruktury drogowej, w tym dróg szybkiego ruchu, przedkłada się na łatwość komunikacyjną dla mieszkańców. Celem władz Gminy będzie utrzymanie wysokiego standardu dróg poprzez bieżące inwestycje i remonty, realizowane przez samą Gminę, czy też w partnerstwie z innymi samorządami. Obecnie na terenie Gminy istnieją „punkty”, które w ocenie mieszkańców przyczyniają się do większej liczby kolizji oraz wypadków. Kompleksowa przebudowa takich miejsc powinna zmniejszyć liczbę incydentów z udziałem pieszych lub rowerzystów oraz upłynnić ruch samochodowy. Wraz z rozwojem Gminy kluczowym może okazać się konieczność budowy nowych odcinków dróg. Obecnie planuje się budowę dróg lokalnych, uwzględnionych w zapisach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających zmianę formy użytkowania części gruntów na terenie Gminy.</p> <p>Najważniejszym elementem wizji Gminy jest podejmowanie wszelkich działań, aby Gmina stawała się z każdym kolejnym przedsięwzięciem, miejscem coraz bardziej przyjaznym mieszkańcom, między innymi dzięki zachowaniu i podkreśleniu jej walorów przyrodniczych.</p> <p>Ekologia stanowi jeden z kluczowych elementów polityki rozwoju Gminy, dlatego też uwzględniono tę kwestię w segmencie transportowym. Zadaniem Gminy na najbliższe lata będzie rozbudowa oraz modernizacja istniejących ciągów pieszych i rowerowych. Inwestycje te przyczynią się do powstania zintegrowanego systemu komunikacji publicznej wspartej między innymi infrastrukturą rowerową. Fundamentalnym elementem tego działania będzie z pewnością budowa centrum przesiadkowego w bezpośredniej okolicy dworca PKP oraz wykorzystanie budynku dworca na ważne cele dotyczące zaspokajania potrzeb mieszkańców. Postawienie nacisku na osobowy transport kolejowy oraz budowa miejsc do ładowania</p>

	<p>pojazdów elektrycznych, powinno ograniczyć zwiększającą się liczbę pojazdów spalinowych na drogach. Na terenie Gminy istnieje dobrze rozbudowana sieć połączeń komunikacją publiczną. Konieczne mogą być jedynie korekty związane z jej lepszym dostosowaniem do aktualnych potrzeb mieszkańców. Zadanie to wymaga ciągłego zaangażowania władz Gminy oraz dokonania bieżących korekt.</p> <p>Ostatnim aspektem ekologicznego podejścia do transportu będzie promocja jego nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań w sektorze publicznym i prywatnym.</p>		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
1.3.1.	Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych, uzupełnianie i modernizacja sieci ciągów pieszych oraz rowerowych.	Urząd Gminy	Właściciele nieruchomości na terenie Gminy, organizacje pozarządowe, PTTK, PGW Wody Polskie, inne JST
1.3.2.	Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie modernizacji dróg i budowy ciągów pieszych oraz rowerowych.	Urząd Gminy	JST i zarządcy dróg, Aglomeracja Beskidzka
1.3.3.	Budowa centrum przesiadkowego przy dworcu PKP.	Urząd Gminy	Instytucje odpowiedzialne za drogi, sieci, kanalizację, zieleni, właściciele nieruchomości sąsiadujących
1.3.4.	Współpraca z przewoźnikami – dostosowanie komunikacji do zmieniających się potrzeb mieszkańców.	Urząd Gminy	Miasto Bielsko-Biała, Beskidzki Związek Powiatowo-Gminny, przedsiębiorcy
1.3.5.	Budowa zintegrowanego systemu komunikacji publicznej i rowerowej wraz z niezbędną infrastrukturą.	Urząd Gminy	Właściciele i zarządcy dróg, Miasto Bielsko-Biała, Beskidzki Związek Powiatowo-Gminny, PKP, Aglomeracja Beskidzka
1.3.6.	Promocja nisko- i zeroemisyjnego transportu.	Urząd Gminy	Szkoły, organizacje pozarządowe, Miasto Bielsko-Biała, Beskidzki Związek Powiatowo-Gminny, PKP, Aglomeracja Beskidzka, Klaster Energetyczny Powiatu Bielskiego, media

Obszar strategiczny	Jakość życia mieszkańców
Cel strategiczny	Podnoszenie jakości życia mieszkańców
Cel operacyjny	1.4. Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych
Strategia postępowania	<p>Mocną stroną Gminy Wilkowice jest wysoko rozwinięta służba zdrowia, zarówno pod kątem liczby placówek medycznych funkcjonujących na terenie Gminy jak również ze względu na oferowane przez nie usługi. Funkcjonują tutaj dwie placówki szpitalne: unikalne w Polsce Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej oraz Szpital Kolejowy w Wilkowicach-Bystrej. Problemy trapiące lokalną służbę zdrowia są typowymi problemami dla naszego kraju. Gmina będzie zatem wspierać dalszy proces rozszerzania działalności medycznej, między innymi poprzez rozwój gabinetów specjalistycznych. Kolejnym działaniem będzie doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach ochrony zdrowia, tak aby sprostać wysokim standardom obsługi pacjentów.</p> <p>Dane oraz prognozy demograficzne pokazują, że Gmina Wilkowice, pomimo rosnącego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, nie jest zagrożona, aby być określaną „starzejącym się społeczeństwem”, w przeciwieństwie do demografii krajowej. Jest to ważna informacja, warunkująca politykę socjalną Gminy na przestrzeni kolejnych lat.</p> <p>Obecnie w Gminie nie funkcjonuje żaden żłobek prowadzony przez samorząd, a liczba miejsc oferowanych w tego typu placówkach prowadzonych przez osoby prywatne może okazać się niewystarczająca w dłuższej perspektywie czasu. W zauważalnym horyzoncie czasowym widoczna jest potrzeba zwiększania miejsc w placówkach oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem przedziału wiekowego 2-7. Z kolei rosnąca liczba seniorów powoduje, że koniecznym będzie ciągłe wsparcie skierowane do tych osób, czy to w postaci usług opiekuńczych, czy też usług pozainstytucjonalnych. Wiek starczy wiąże się często z chorobami oraz niepełnosprawnościami. Z informacji uzyskanych z jednostek organizacyjnych Gminy wynika również, że, z roku na rok, rośnie liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy, w tym dla dzieci. Obecne standardy związane z zapewnieniem dostępności wymuszają również na gminie dostosowywanie obiektów publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Pomimo niezwiększającej się liczby osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ciągle Gminę zamieszkują rodziny (w tym rodziny wielopokoleniowe), które bez tego wsparcia nie byłyby w stanie poprawnie funkcjonować. Ostatnie lata przyniosły niespotykane wcześniej globalnie sytuacje, które wywarły na społeczeństwo duży wpływ oraz następstwa, które w części już obserwujemy i które mogą przynieść kolejne. Pandemia przyczyniła się między innymi do wprowadzenia ograniczeń sanitarnych oraz przeniosła część życia do przestrzeni wirtualnej. W sposób zdalny funkcjonowały</p>

	w pewnych okresach między innymi szkoły podstawowe co z relacji nauczycieli, rodziców oraz psychologów odbiło się negatywnie na kondycji psychicznej uczniów. Ze wzmożonymi skutkami tych sytuacji może przyjdzie się mierzyć samorządom w niedalekiej przyszłości, dlatego istotnym jest aby zapewnić dostęp mieszkańcom do pomocy psychologicznej i terapeutycznej. Ważnym działaniem Gminy jest organizowanie oraz wspieranie akcji i programów profilaktycznych, szczególnie tych o charakterze medycznym oraz przeciwdziałających problemom uzależnień.		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
1.4.1.	Organizowanie i wspieranie akcji oraz wielokierunkowych programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców Gminy.	Samodzielny Gminny ZOZ, Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii, SPZOZ Szpital Kolejowy, Urząd Gminy, przedsiębiorcy z sektora medycznego	Narodowy Fundusz Zdrowia, organizacje pozarządowe, Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji
1.4.2.	Wspieranie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3 - zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym, również we współpracy z kapitałem prywatnym.	Przedsiębiorcy	Urząd Gminy
1.4.3.	Doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach ochrony zdrowia (inwestycje, doposażenie itp.).	Samodzielny Gminny ZOZ	Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Gminy
1.4.4.	Pomoc dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe
1.4.5.	Wspieranie dostępu mieszkańców do pomocy psychologicznej i terapeutycznej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły (w zakresie dzieci i młodzieży szkolnej)	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
1.4.6.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień - identyfikacja, edukacja, współpraca ze szkołami, pomoc terapeutyczna itp.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, kluby sportowe
1.4.7.	Dostosowywanie obiektów publicznych w zakresie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.	Urząd Gminy	Gminne jednostki organizacyjne
1.4.8.	Doskonalenie i rozwijanie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje pozarządowe, Samodzielny Gminny ZOZ
1.4.9.	Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, także w postaci usług pozainstytucjonalnych.	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Organizacje pozarządowe, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski

Obszar strategiczny	Środowisko naturalne i ekologia		
Cel strategiczny	Zachowanie walorów środowiska naturalnego		
Cel operacyjny	2.1. Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego		
Strategia postępowania	<p>Działania z zakresu ochrony środowiska są dla Gminy Wilkowice szczególnie ważne, m.in. ze względu na wysokie dodatnie saldo migracji i związaną z nim rosnącą presję na środowisko naturalne. Walory krajobrazowe Gminy Wilkowice zostały zdefiniowane jako mocne strony w przeprowadzonej analizie SWOT. Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice przewiduje ich zachowanie, w związku z czym podejmowane działania będą nastawione na zrównoważony rozwój, ze szczególnym uwzględnieniem walorów środowiskowych. W ramach tego celu znajdują się między innymi zadania z zakresu uzupełniania niedoborów w systemie kanalizacyjnym i wodociągowym, usprawnienia systemu gospodarowania odpadami. Szczególną uwagę w najbliższym czasie samorząd musi położyć na nacisk na kwestię retencjonowania wody. Ze względu na ukształtowanie terenu, skanalizowanie sanitarne Gminy jest procesem długotrwałym oraz kosztownym z ekonomicznego punktu widzenia. Równocześnie jest to proces niezbędny aby zachować walory przyrodnicze Gminy. Uzupełnieniem systemu kanalizacyjnego Gminy mogą być również przydomowe oczyszczalnie ścieków. Istotnym zadaniem Gminy jest zabezpieczenie mieszkańcom stałego dostępu do wody pitnej o odpowiedniej jakości. Niezbędne będą inwestycje poprawiające jakość wody między innymi polegające na modernizacji już istniejącej infrastruktury. Celem ochrony i odbudowy zasobów wodnych potrzebny jest rozwój systemu małej retencji. Zachodzące zmiany klimatyczne powodują wydłużanie okresów bez opadów oraz coraz częstsze występowanie okresowych gwałtownych nawałnic. Potrzeba zatem inwestycji skutkujących zwiększeniem magazynowania zasobów wody, jak również umożliwiających jej wsiąkanie w glebę. Problem ten jest na tyle istotny, że poświęcono mu oddzielny cel operacyjny.</p> <p>Ponadto za strategiczne zadanie uznano podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, bez której trudno będzie zrealizować pozostałe działania, w tym z zakresu gospodarowania odpadami. Świadomość ekologiczna wśród społeczności lokalnej uległa znaczącej poprawie w ostatnich dekadach, co m.in. jest zasługą zajęć z tej tematyki w przedszkolach i szkołach, jednak podobne zadania muszą być prowadzone permanentnie. Pomimo tych zabiegów oraz prowadzonych kampanii społecznych w Gminie Wilkowice ciągle ma miejsce problem z segregacją odpadów, dlatego też system ich odbioru oraz zagospodarowania powinien być systematycznie udoskonalany.</p>		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy

2.1.1.	Zabezpieczenie mieszkańcom stałego dostępu do odpowiedniej jakości wody pitnej.	Urząd Gminy, spółki wodociągowe, Aqua S.A. w Bielsku-Białej	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski
2.1.2.	Rozwój systemu kanalizacji na terenie całej Gminy.	Urząd Gminy, Aqua S.A. w Bielsku-Białej	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski
2.1.3.	Systematyczne doskonalenie systemu odbioru odpadów na terenie Gminy.	Urząd Gminy	EKOŁAD Sp.z o.o., Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej, Miasto Bielsko-Biała
2.1.4.	Działania edukacyjne we wszystkich obszarach ochrony środowiska.	Urząd Gminy, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe	Urząd Gminy, EKOŁAD Sp.z o.o., Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej
2.1.5.	Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska poprzez budowę rozproszonego systemu retencji.	Urząd Gminy	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, PGW Wody Polskie, właściwy resort, organizacje pozarządowe

Obszar strategiczny	Środowisko naturalne i ekologia		
Cel strategiczny	Zachowanie walorów środowiska naturalnego		
Cel operacyjny	2.2. Poprawa jakości powietrza		
Strategia postępowania	<p>Jednym z problemów środowiskowych w Gminie Wilkowice jest kwestia jakości powietrza. Problem ten powiązany jest głównie z położeniem geograficznym Gminy, gdyż pasma górskie i gęsto zabudowane kotliny powodują powstanie zjawiska smogu. Gmina Wilkowice realizuje już działanie, polegające na dofinansowaniu wymiany systemów grzewczych na bardziej ekologiczne. Inicjatywa ta będzie kontynuowana w kolejnych latach oraz wsparta działaniami informacyjnymi, edukacyjnymi i doradczymi skierowanymi do mieszkańców Gminy. Informacje o możliwościach pozyskania funduszy zewnętrznych m.in. na termomodernizację budynków i montaż instalacji odnawialnych źródeł energii świadczone będą przez specjalistów w ramach działań Urzędu Gminy. Inicjatywy te będą dodatkowo wzmocnione działalnością kontrolną, prowadzoną przez Straż Gminną, polegającą na sprawdzaniu między innymi wieku kotła czy jakości opału, tak aby wyeliminować lokalne źródła zanieczyszczeń powietrza. Wszystkie te działania polegają na doraźnym wsparciu mieszkańców, natomiast długofalowo oraz priorytetowo należy potraktować edukację w zakresie ochrony jakości powietrza.</p>		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy

2.2.1.	Promocja i wsparcie mieszkańców w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na termomodernizację budynków, wymianę pieców w gospodarstwach domowych na nowoczesne i ekologiczne oraz montaż instalacji odnawialnych źródeł energii.	Urząd Gminy	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, organizacje pozarządowe, dysponenci środków w ramach KPO
2.2.2.	Kontrola palenisk pieców na paliwa stałe, jakości opału oraz kontrola spalania odpadów w ogniskach.	Straż Gminna	Urząd Gminy
2.2.3.	Dopłaty do wymiany systemów grzewczych skierowane do mieszkańców Gminy.	Urząd Gminy	Urząd Marszałkowski, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2.2.4.	Działania edukacyjne w zakresie ochrony powietrza jako obszar priorytetowy w tematyce ochrony środowiska.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe

Obszar strategiczny	Środowisko naturalne i ekologia		
Cel strategiczny	Zachowanie walorów środowiska naturalnego		
Cel operacyjny	2.3. Promowanie walorów środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i rekreacji		
Strategia postępowania	Walory przyrodnicze Gminy stanowią jej niezaprzeczalny atut, którego nie można zaprzepaścić, a należy o niego dbać i podkreślać. Polityka rozwoju Gminy wykorzystuje środowisko naturalne, jako element zachęcający do zamieszkania w niej lub jej odwiedzania. Promocja walorów środowiskowych powinna mieć charakter dwupłaszczyznowy: wskazywać miejsca warte zobaczenia, ale również budować wrażliwość i świadomość ekologiczną, tak aby te miejsca, pomimo zwiększonego ruchu turystycznego nie straciły swoich unikalnych cech.		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
2.3.1.	Budowanie wrażliwości i świadomości ekologicznej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego Gminy, w tym współpraca z partnerami publicznymi i pozarządowymi.	Jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, GOK, GOSIR, Urząd Gminy	Media
2.3.2.	Promocja miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe, GOK, GOSIR

Obszar strategiczny	Środowisko naturalne i ekologia		
Cel strategiczny	Zachowanie walorów środowiska naturalnego		
Cel operacyjny	2.4. Optymalizacja systemów gospodarowania wodą opadową		
Strategia postępowania	<p>Odpowiedzialny samorząd, dostrzegając zachodzące zmiany klimatyczne musi podjąć natychmiastowe i daleko idące działania mające na celu maksymalizowanie retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Na etapie planowania przestrzennego należy utrzymać wysoki % terenów zielonych w poszczególnych jednostkach urbanistycznych. Przy planowaniu i projektowaniu gminnych inwestycji należy wziąć pod uwagę możliwość magazynowania wód opadowych do dalszego wykorzystania oraz stosować materiały przepuszczalne wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione. W skład tego systemu wchodzić będą również działania związane z rozbudową kanalizacji deszczowej, uwzględniając jednocześnie system retencji. Inicjatywy te przyczynią się do zwiększenia poziomów magazynowania wody oraz zwiększenia jej chłonności w gleby.</p> <p>Innym problemem jest brak współpracy w prowadzeniu polityki leśnej, zarówno z Lasami Państwowymi, jak i na terenach prywatnych, która skutkuje zmniejszeniem retencji leśnej. Konsekwencją braku prowadzenia prac, mających na celu utrzymanie wody na terenach leśnych po wycince całych działów leśnych, jest powodowanie szkód na terenach zamieszkałych.</p>		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
2.4.1.	Kształtowanie terenów zieleni publicznej w formie parków, skwerów, łąk ekologicznych itp.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe
2.4.2.	Utworzenie systemu lokalnej mikroretencji – pozyskiwanie gruntów, inwestycje oraz wsparcie, promocja i działania edukacyjne wśród mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców.	Urząd Gminy	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, organizacje pozarządowe, media
2.4.3.	Rozbudowa systemów infrastruktury kanalizacyjnej deszczowej z zastosowaniem elementów retencji wody.	Urząd Gminy	Właściciele i zarządcy dróg
2.4.4.	Współpraca z innymi gminami i podmiotami w zakresie prowadzenia odpowiedzialnej polityki wodnej i leśnej	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, sąsiednie gminy, przedsiębiorcy, Lasy Państwowe, właściciele lasów prywatnych

Obszar strategiczny	Tożsamość Gminy		
Cel strategiczny	Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego		
Cel operacyjny	3.1. Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w aktywnych formach spędzania czasu		
Strategia postępowania	<p>Sport i rekreacja odgrywają ważną rolę społeczną stanowiąc jednocześnie uzupełnienie wymiaru gospodarczego. Przyczyniają się również do budowania tożsamości poprzez przynależność do grupy, obok niewątpliwych korzyści pod względem zdrowotnym. Wspieranie rozwoju i dywersyfikacji oferty aktywnego spędzania czasu wolnego stanowi zatem ważną odpowiedzialność Gminy względem swoich mieszkańców. Na terenie Gminy funkcjonuje wiele klubów sportowych o bogatej historii i tradycji, które w oparciu o bogatą i zróżnicowaną gminną bazę, pozwalają na wielokierunkowy rozwój. Co więcej istniejące możliwości infrastrukturalne pozwalają na podejmowanie nowych inicjatyw w zakresie sportu i rekreacji. Szczególnie istotne jest, aby wśród najmłodszych podjąć zdecydowane działania aktywizacyjne tak, aby jak najwcześniej korygować przypadłości związane z siedzącym trybem życia. Zadania w ramach niniejszego celu operacyjnego obejmują również działania inwestycyjne, ukierunkowane na tworzenie nowej bazy rekreacyjnej i sportowej oraz modernizację już istniejących obiektów. Poza tym, należy zintensyfikować działania animacyjne i aktywizacyjne w odniesieniu do już funkcjonujących obiektów, aby lepiej wykorzystać ich potencjał. Jednocześnie ciągłe doskonalenie warunków rozwoju dla organizacji, podmiotów i osób prowadzących działalność w zakresie sportu. Ważnym elementem będzie organizacja (współorganizacja) imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Planowane działania mają w większości charakter kontynuacji już realizowanych przedsięwzięć, a ich obecność w strategii podkreśla wagę i znaczenie sportu oraz rekreacji w ramach lokalnej polityki rozwoju.</p>		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
3.1.1.	Zwiększenie liczby dzieci regularnie uprawiających sport.	Szkoły, kluby sportowe, organizacje pozarządowe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
3.1.2.	Tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu przez osoby z różnych grup wiekowych poprzez poszerzenie i poprawę jakości oferty sportowej i rekreacyjnej.	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Urząd Gminy, kluby sportowe, organizacje pozarządowe	Jednostki oświatowe

3.1.3.	Wsparcie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży poprzez sport.	Jednostki oświatowe, kluby sportowe	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Urząd Gminy
3.1.4.	Doskonalenie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, poprzez organizację zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych o charakterze sportowo-rekreacyjnym oraz wsparcie sportu kwalifikowanego.	Jednostki oświatowe, kluby sportowe, organizacje pozarządowe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
3.1.5.	Budowa centrum sportowo-rekreacyjnego przy ul. Do Lasku w Wilkowicach.	Urząd Gminy	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, kluby sportowe, szkoły
3.1.6.	Utrzymanie i systematyczna modernizacja istniejącej, bazy sportowo-rekreacyjnej.	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji	Szkoły, organizacje pozarządowe, kluby sportowe
3.1.7.	Organizacja i współorganizacja imprez sportowych i rekreacyjnych.	Kluby sportowe, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji	Jednostki oświatowe, Urząd Gminy
3.1.8.	Edukacja nauczycieli wychowania fizycznego, trenerów i instruktorów, również z zakresu wychowania i kształtowania właściwych postaw poprzez sport	Szkoły, kluby sportowe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe

Obszar strategiczny	Tożsamość Gminy
Cel strategiczny	Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego
Cel operacyjny	3.2. Aktywizacja obywatelska i integracja mieszkańców
Strategia postępowania	Jednym z kluczowych wyzwań, stojących przed gminą, pozostaje wzmocnienie spójności i integracji społecznej (w szczególności integracja pomiędzy „nowymi” i „starymi” mieszkańcami), a także budowanie silnej tożsamości lokalnej i poczucia przywiązania do miejsca zamieszkania, jego specyfiki i historii. Ważną rolę w tych działaniach odgrywa sektor pozarządowy (NGO), który działa na rzecz określonej grupy mieszkańców lub całej społeczności, a jednocześnie w swoich działaniach może pozyskiwać środki zewnętrzne do realizacji stawianych sobie celów. Wyzwaniem pozostaje rozwój i promocja zaangażowania społecznego oraz wolontariatu. W ramach prowadzonych prac zdiagnozowano problem częstego niedopełniania obowiązku meldunkowego przez nowych mieszkańców. Dlatego podejmowane są ustawiczne działania edukacyjne, służące podniesieniu świadomości mieszkańców dotyczących korzyści płynących z dodatkowych wpływów z podatku PIT. Silne, pozytywne relacje w ramach wspólnoty samorządowej dają szansę sprawnej i efektywnej współpracy na rzecz wykorzystywania potencjału społecznego,

	realizacji potrzeb i rozwiązywania najważniejszych problemów Gminy, celem zwiększenia skuteczności prowadzonej polityki rozwoju.		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
3.2.1.	Wzmocnienie potencjału organizacyjnego/institutionalnego NGO'sów.	Organizacje pozarządowe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”, Lokalna Grupa Działania „Ziemia Bielska”
3.2.2.	Powierzenie i wspieranie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.	Urząd Gminy	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe
3.2.3.	Rozwój i promocja zaangażowania społecznego oraz wolontariatu na terenie Gminy, w tym działań międzypokoleniowych.	Organizacje pozarządowe, szkoły, Urząd Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
3.2.4.	Zachęcanie mieszkańców do płacenia podatków na terenie Gminy poprzez wskazywanie korzyści wynikających z wydatkowania tych środków na realizację oczekiwanych przez mieszkańców zadań bieżących i nowych inwestycji.	Urząd Gminy	Jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
3.2.5.	Edukacja obywatelska mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. Nauka poprzez partycypację w działaniach.	Jednostki oświatowe	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, kluby sportowe, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
3.2.6.	Promocja i wspieranie inicjatyw społecznych oraz działania na rzecz zwiększenia zaangażowania w nich mieszkańców Gminy.	Organizacje pozarządowe, instytucje kultury, jednostki oświatowe	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gminny Ośrodek Kultury

Obszar strategiczny	Tożsamość Gminy		
Cel strategiczny	Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego		
Cel operacyjny	3.3. Upowszechnienie pozytywnego wizerunku Gminy Wilkowice		
Strategia postępowania	Jednym z założeń Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice jest wzmocnienie wizerunku Gminy jako miejsca pożądanego do zamieszkania, przebywania i wychowywania dzieci. Wszystkie pozostałe proponowane cele strategiczne i operacyjne mają za zadanie uczynić gminę takim pozytywnym miejscem. Niniejszy cel operacyjny poświęcony jest upowszechnieniu osiągniętego stanu, aby wzmocniając wizerunek Gminy zwiększyć chęć zamieszkania, pozostania lub powrotu na jej teren. Działania te mają miejsce już obecnie i wymagana będzie ich dalsza intensyfikacja. Ważnym staje się zatem opracowanie spójnej i skoordynowanej polityki promocji, która poprzez budowę marki „Gmina Wilkowice” oraz utrwali obraz Gminy jako miejsce wymarzonego do zamieszkania.		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
3.3.1.	Wzmocnienie przynależności i identyfikowanie się z Gminą Wilkowice	Urząd Gminy, wszystkie jednostki organizacyjne Gminy, kluby sportowe	Organizacje pozarządowe
3.3.2.	Opracowanie spójnej i skoordynowanej polityki promocji Gminy Wilkowice – budowa marki Gmina Wilkowice.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, kluby sportowe, wszystkie jednostki organizacyjne Gminy
3.3.3.	Systematyczne opracowywanie i realizacja materiałów promocyjnych.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, kluby sportowe, wszystkie jednostki organizacyjne Gminy
3.3.4.	Rozwój współpracy z innymi samorządami oraz przeniesienie jej na środowiska lokalne (szkoły, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy itp.).	Urząd Gminy	Jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, przedsiębiorcy
3.3.5.	Działania w kierunku wykreowania produktu lokalnego utożsamianego z Gminą Wilkowice.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, instytucje kultury, wszystkie jednostki organizacyjne Gminy
3.3.6.	Opracowanie kalendarza kluczowych imprez kulturalnych i sportowych	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, instytucje kultury, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, kluby sportowe
3.3.7.	Promocja historii lokalnej i osób zasłużonych dla Gminy Wilkowice.	Urząd Gminy, instytucje kultury, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe	Media

Obszar strategiczny	Tożsamość Gminy		
Cel strategiczny	Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego		
Cel operacyjny	3.4. Tworzenie warunków do rozwoju kulturowego mieszkańców		
Strategia postępowania	<p>Bliskość większych ośrodków miejskich (np. Bielsko-Biała, Żywiec), w których działa szereg różnego typu instytucji kultury i które posiadają wiele obiektów, w których organizowane są imprezy kulturalne sprawia, że trudno zbudować w Gminie Wilkowice ofertę kulturalną mogącą konkurować z tą oferowaną przez większe miasta. Nie oznacza to, że tę sferę społeczną można wyeliminować z oferty Gminy. Musi ona wykorzystywać lokalne potencjały oraz dopełniać te obszary, których nie oferują miasta. Zatem oferta kulturowa powinna być atrakcyjna zarówno dla mieszkańców Gminy, miast oraz gmin ościennych. Działania te są niezwykle istotne ze względu na dynamiczny charakter ruchów migracyjnych i co za tym idzie napływ nowych mieszkańców, ponieważ strategia rozwoju Gminy zakłada tworzenie płaszczyzn do integracji między obecnymi a nowo przybyłymi osobami. Dla umocnienia tożsamości ważne jest również wyeksponowanie obecnego dorobku i dziedzictwa kulturowego oraz wzmocnienie aktywności mieszkańców w organizowanych wydarzeniach kulturalnych.</p>		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
3.4.1.	Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty instytucji i podmiotów działających w sferze kultury, m.in. wprowadzanie propozycji wspólnych, interdyscyplinarnych oraz wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych jako dopełnienie oferty regionalnej.	Instytucje kultury	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, szkoły
3.4.2.	Rozwijanie kompetencji podmiotów kultury w zakresie nowoczesnego zarządzania kulturą.	Instytucje kultury	Urząd Gminy
3.4.3.	Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w gminnych wydarzeniach kulturalnych.	Instytucje kultury	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, szkoły
3.4.4.	Wzmocnienie edukacji kulturalnej oraz regionalnej, w tym działania skierowane do napływających mieszkańców. Wykorzystanie potencjału mieszkańców do budowania tożsamości Gminy Wilkowice.	Instytucje kultury	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, szkoły

3.4.5.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i tradycji jako ważnego elementu budowy tożsamości lokalnej.	Instytucje kultury	Urząd Gminy, organizacje pozarządowe
3.4.6.	Utrzymanie bazy kulturalnej oraz budowa nowych obiektów kulturalnych, w tym budowa nowej siedziby Gminnej Biblioteki Publicznej.	Urząd Gminy	Instytucje kultury

Obszar strategiczny	Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy		
Cel strategiczny	Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych		
Cel operacyjny	4.1. Zrównoważona gospodarka mieszkaniowa i przestrzenna		
Strategia postępowania	<p>Niniejszy cel strategiczny, odpowiadający za obszar strategiczny: <i>zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy</i> stanowi niejako spoiwo łączące wszystkie wcześniejsze cele oraz ukazujący wzajemne powiązania między wszystkimi działaniami. Przygotowując się na nowych mieszkańców Gmina musi odpowiednio wcześniej podjąć działania planistyczne, wskazując miejsca do wyznaczenia działek budowlanych bądź też określając obszary, gdzie kategorycznie nie powinny powstawać nowe obiekty. W rozwoju Gminy głównym celem nie może być samo zwiększanie liczby ludności, lecz zachowanie wysokich standardów życia obecnych i przyszłych mieszkańców.</p> <p>Zmiany demograficzne powodują wiele wyzwań rozwojowych oraz infrastrukturalnych z którymi musi zmierzyć się Gmina, dlatego zmiany w planowaniu przestrzennym muszą uwzględniać bliskość istniejącej infrastruktury społeczno-gospodarczej.</p>		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
4.1.1.	Uzbrojenie terenów pod nowe obszary dopuszczone do zamieszkania w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.	Urząd Gminy	Starostwo powiatowe, jednostki organizacyjne Gminy i powiatu
4.1.2.	Tworzenie nowych i oznaczanie istniejących miejsc parkingowych i postojowych.	Urząd Gminy	Straż gminna, właściciele i zarządcy nieruchomości, zarządcy dróg
4.1.3.	Planowanie nowych obszarów mieszkalnych (jedno- i wielorodzinnych) oraz gospodarczych, z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i poszanowaniem przestrzeni.	Urząd Gminy	Przedsiębiorcy

4.1.4.	Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem zapewnienia komfortu życia mieszkańców	Urząd Gminy	
--------	---	-------------	--

Obszar strategiczny		Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy	
Cel strategiczny		Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych	
Cel operacyjny		4.2. Rozwój infrastrukturalny Gminy	
Strategia postępowania		Rozwój cywilizacyjny ukierunkowany na osiągnięcie wysokiego standardu usług publicznych określa coraz to nowe oczekiwania co do ich dostępności i jakości. Gminę Wilkowice należy wysoko ocenić pod kątem dostępnej infrastruktury. Niemniej na przestrzeni lat wymagane będą nowe prace budowlane oraz prace modernizacyjne i remontowe, które umożliwią efektywniejsze wykorzystanie istniejących już zasobów oraz dostępnej przestrzeni. Dotyczy to zarówno dróg lokalnych, mediów, jak również obiektów użyteczności publicznej. Stworzenie koncepcji zintegrowanego układu komunikacyjnego pozwoli na optymalizację systemu drogowego. Czasami poprawa przepustowości dróg nie musi wynikać z ich rozbudowy, ale np. ze zmiany organizacji ruchu	
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
4.2.1.	Stworzenie koncepcji centrum Gminy w oparciu o zintegrowany układ komunikacyjny kluczowych obszarów.	Urząd Gminy	Jednostki organizacyjne Gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości
4.2.2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.	Urząd Gminy	Instytucje kultury
4.2.3.	Rozwój i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowej.	Urząd Gminy	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, jednostki oświatowe, kluby sportowe
4.2.4.	Podnoszenie jakości infrastruktury drogowej.	Urząd Gminy	Właściciele i zarządcy dróg

Obszar strategiczny	Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy		
Cel strategiczny	Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych		
Cel operacyjny	4.3. Odpowiedzialne zarządzanie		
Strategia postępowania	Zadania w ramach niniejszego celu stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania mieszkańców i innych interesariuszy względem administracji publicznej, a ich realizacja ma doprowadzić do zwiększenia efektywności i skuteczności działania. Tym bardziej, że nowoczesne zarządzanie publiczne charakteryzują rosnące współzależności z innymi dziedzinami, co sprawia, że jest ono jeszcze bardziej oparte na wiedzy i współpracy. Cel ten zawiera kierunki interwencji z zakresu samodoskonalenia samorządu lokalnego – podnoszenie kompetencji pracowników, wprowadzanie nowoczesnych narzędzi zarządzania, monitorowanie usług publicznych, badanie ich jakości oraz satysfakcji odbiorców, wdrażanie systemów obsługi elektronicznej (e-administracja), utrzymanie wysokiej skuteczności w zakresie absorpcji funduszy zewnętrznych na działania rozwojowe.		
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
4.3.1.	Wzrost poziomu dostępności do usług publicznych oraz rozwój usług publicznych, w tym usług elektronicznych.	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne	Urząd Marszałkowski, Ministerstwo Cyfryzacji, Śląski Urząd Wojewódzki
4.3.2.	Wzrost sprawności zarządzania i funkcjonowania samorządu i instytucji publicznych.	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne	Urząd Marszałkowski, Śląski Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe Bielsko Biąta, mieszkańcy, przedsiębiorcy
4.3.3.	Podnoszenie kompetencji pracowników samorządowych.	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne	Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego, instytucje rynku szkoleniowego, uczelnie
4.3.4.	Monitorowanie jakości usług publicznych.	Urząd Gminy	Instytucje odpowiedzialne za badania społeczne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy, przedsiębiorcy

Obszar strategiczny	Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy		
Cel strategiczny	Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych		
Cel operacyjny	4.4. Zrównoważony rozwój usług turystycznych		
Strategia postępowania	Jednym z kierunków rozwoju Gminy Wilkowice jest turystyka. Obecnie istniejąca baza noclegowa oparta jest głównie na kwaterach prywatnych. Z punktu widzenia mieszkańców Gminy ważnym jest, aby rozwój turystyki miał charakter zrównoważony i nie stał się uciążliwym dla nich samych. Dlatego też większość zaplanowanych działań ukierunkowanych jest na rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, służącej zasadniczo mieszkańcom Gminy. W związku z istniejącym już obecnie ruchem turystycznym istotnym jest stworzenie zintegrowanego systemu informacji turystycznej.		
	Działania	Realizatorzy	Partnerzy
4.4.1.	Opracowanie spójnego systemu informacji i bazy turystycznej, rekreacyjnej oraz sportowej.	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, kluby sportowe, Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”
4.4.2.	Rozwój i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej.	Urząd Gminy	Jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gminny Ośrodek Kultury, kluby sportowe
4.4.3.	Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, tworzenie zaplecza, miejsc obsługi, integracja tras, oznakowanie, promocja.	Urząd Gminy	Urząd Marszałkowski, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości
4.4.4.	Współpraca z PTTK i Lasami Państwowymi w zakresie poprawy infrastruktury szlaków turystycznych.	Urząd Gminy	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Lasy Państwowe

Obszar strategiczny	Zrównoważony i odpowiedzialny rozwój przestrzenny Gminy		
Cel strategiczny	Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych		
Cel operacyjny	4.5. Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców		

Strategia postępowania		<p>Ostatnie kilka lat w gospodarce narodowej to przede wszystkim odczuwalny deficyt rąk do pracy, rekordowe obniżenie stopy bezrobocia oraz napływ dużej ilości pracowników ze wschodu Europy. Sytuację tę zaburzyła pandemia COVID-19 oraz wojna w sąsiedniej Ukrainie, których skutki dla gospodarki i rynku pracy dopiero się ujawniają. Bez względu jednak na panującą sytuację na lokalnym rynku pracy, działania z zakresu wspierania aktywności zawodowej mieszkańców są zawsze potrzebne i powinny być obecne w strategii każdej JST – tylko ich skala może być różna w zależności od koniunktury gospodarczej. Kluczem do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy będzie kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży, tak aby wkraczając później na rynek pracy potrafiły się w nim szybko odnaleźć. Już na etapie ostatnich klas szkoły podstawowej, przed wyborem dalszej ścieżki kształcenia warto postawić na doradztwo edukacyjno-zawodowe, aby młodzież świadomie podjęła kolejny krok w swoim życiu.</p> <p>Istotnym elementem wsparcia przedsiębiorczości oraz budowania poczucia tożsamości lokalnej jest wzmocnienie współpracy między przedsiębiorcami a społecznością lokalną. Lokalne biznesy powinny, współpracując z Gminą dla obopólnych korzyści, angażować się w życie kulturalne, sportowe i rekreacyjne, przyczyniając się tym samym do budowania swoich marek oraz marki Gminy Wilkowice. Bazując na dobrej współpracy z przedsiębiorcami będzie można aktywnie promować potencjał ekonomiczny Gminy oraz stwarzać warunki do powstawania nowych firm. Ważnym przy tym jest, aby nowo powstałe przedsiębiorstwa i działalności nie naruszały modelu zrównoważonego rozwoju Gminy. Jednocześnie Gmina będzie dążyła do promocji wśród lokalnych przedsiębiorców idei Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR).</p>	
Działania		Realizatorzy	Partnerzy
4.5.1.	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i innowacyjności wśród dzieci i młodzieży.	Urząd Gminy, Szkoły	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, Powiatowy Urząd Pracy
4.5.2.	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkołach podstawowych.	Szkoły	Powiatowy Urząd Pracy, przedsiębiorcy
4.5.3.	Wzmocnienie wzajemnej współpracy przedsiębiorstw oraz ich więzi i współpracy z lokalną społecznością.	Urząd Gminy	organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje kultury, kluby sportowe, Szkoły, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
4.5.4.	Wsparcie przedsiębiorców i promocja potencjału ekonomicznego Gminy poprzez stwarzanie warunków do powstawania nowych firm	Urząd Gminy	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wilkowice wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie tj.:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Zasoby wodne Gminy i plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Przez południowo-wschodni skraj Gminy przebiega dział wodny rzeki Biała oraz rzeki Soła. Około 95% obszaru Gminy odwadnia rzeka Biała z dopływami należąca do zlewni II rzędu, pozostała część stanowi dopływy rzeki Żylicy, należącej do zlewni II rzędu rzeki Soły. Gmina Wilkowice leży w zlewniach trzech rzecznych Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) oraz w granicach dwóch Jednolitych Części Wód Podziemnych.

W odniesieniu do Planu gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPD) znajdujących się w granicach Gminy (nazwa, status JCWP, informacja o stanie JCWP i JCWPD oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym JCWP i JCWPD w aktualizacji Programu Wodnośrodowiskowego Kraju (aPWŚK) oraz o stanie realizacji tych działań.

Tabela 3. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach Gminy Wilkowice wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi

Kod JCWP (wody powierzchniowe)/ Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny; aktualny stan JCW	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
RW200012211499/ Biała	Zły; poniżej dobrego; zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Bestwina, budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice, budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice, regularny wywóz nieczystości płynnych, opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia Działania uzupełniające: weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni, weryfikacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice
RW20001221329349/ Ponikwa	bardzo dobry; poniżej dobrego; zły	bardzo dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: regularny wywóz nieczystości płynnych, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących Działania uzupełniające: weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
RW200062132749/ Żylica	Umiarkowany; poniżej dobrego; zły	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	Działania podstawowe: budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice, budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Bielsko-Biała Komorowice, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, regularny wywóz nieczystości płynnych, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia Działania uzupełniające: weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
Kod JCWPd (wody podziemne) / Nazwa	Stan chemiczny; stan ilościowy; status	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW2000157 / 157	Dobry; słaby	dobry stan chemiczny, ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	Działania podstawowe: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia, racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia, przegląd pozwoleń

					<p>wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych</p> <p>Działania uzupełniające:</p> <p>przekazywanie raz w roku przez zarządcę zakładu górniczego danych o stanie wyrobiska, w którym zaprzestano eksploatacji (prowadzone odwodnienia, stan rekultywacji, prowadzenie monitoringu), przekazywanie raz w roku przez zarządzających obiektami prowadzącymi odwodnienia w skali regionalnej i lokalnej (kopalnie węgłbne i odkrywkowe) danych dotyczących wielkości odwodnienia i zasięgu leja depresji, zmiana zapisów w ustawach dotycząca obowiązku raportowania poborów wód podziemnych w ilościach mniejszych niż 5 m³/d z pojedynczej studni, obowiązku prowadzenia monitoringu osłonowego dużych ujęć komunalnych oraz konieczności przekazywania informacji z prowadzonych badań w zakładach górniczych do katastru wodnego prowadzonego przez dyrektora RZGW, opracowanie wytycznych do pomiarów wielkości poboru wód podziemnych w ilości poniżej 5m³/d ze studni, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn słabego stanu wód, ustalenie wartości obniżonych celów środowiskowych, identyfikacja występowania przyczyn pojedynczych stwierdzonych zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego, prowadzenie monitoringu lokalnego wokół ujęć wód podziemnych o poborze przekraczającym 1000 m³/d</p>
PLGW2000158 / 158	Dobry; dobry	dobry;	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Działanie podstawowe: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia	

Źródło. Opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW

Dane z bazy Planu Gospodarowania Wodami Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przedstawiają aktualny stan ogólny wód powierzchniowych na terenie Gminy Wilkowice jako zły dla wszystkich JCWP. Jedynie potencjał ekologiczny na rzece Ponikwa został uznany jako bardzo dobry. Przypisane w analizowanym Planie wodom powierzchniowym działania na terenie Gminy dotyczą przede wszystkim budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, regularnego wywozu nieczystości oraz działań kontrolnych dotyczących gromadzenia ścieków, jakości wody, weryfikacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Wilkowice i weryfikacji warunków korzystania ze zlewni. Plan Gospodarowania Wodami Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przewiduje również działania

związane z rozbudową i modernizacją infrastruktury kanalizacji sieciowej, jednak nie na terenie Gminy Wilkowice.

Ponadto w granicach Gminy Wilkowice lokalizuje się dwie jednolite części wód podziemnych (nr 157, 158). Stan drugiej z nich określony został jako dobry, co ma również odzwierciedlenie w zaplanowanych działaniach. Ograniczają się one wyłącznie do corocznego raportowania pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia. W przypadku JCWPD nr 157 stan chemiczny określono jako dobry, ale ilościowy i tym samym ogólny status już jako słaby. Działania nie ograniczają się zatem tylko do corocznego raportowania pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych, przekazywania danych o stanie wyrobiska, w którym zaprzestano eksploatacji czy też przekazywania raz w roku przez zarządzających obiektami prowadzącymi odwodnienia w skali regionalnej i lokalnej (kopalnie węgłne i odkrywkowe) danych dotyczących wielkości odwodnienia i zasięgu leja depresji. Koniecznym jest również racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia, przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych oraz identyfikacja występowania przyczyn pojedynczych stwierdzonych zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego.

Zagrożenie powodziowe i plany zarządzania ryzykiem powodziowym

W granicach Gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia Q1% oraz Q10%. Od kilometra 21-5 do 22-180 (miejsce dopływu rzeki Szkleniec, stanowiącej prawobrzeżny dopływ rzeki Białej) rzeka Biała tworzy granicę administracyjną Gminy Wilkowice z Gminą Bielsko-Biała. Na tym właśnie odcinku znajdują się obszary zagrożone powodzią, które stanowią lewobrzeżne tereny położone wzdłuż koryta rzeki. Rzędna wód powodziowych z prawdopodobieństwem wystąpienia Q1% osiąga na tym obszarze wartość 363,47 m. n.p.m. Dla Q10% rzędna wynosi 362,98 m. n.p.m. powodując również zalanie lewobrzeżnej części koryta rzeki Biała. Główne zagrożenia powodziowe spowodowane są deszczami nawalnymi występującymi najczęściej w czerwcu, lipcu, sierpniu i wrześniu oraz wodami roztopowymi. Zasięg zalewów powodziowych mieści się w partiach górskich w głębokich dolinkach wciosowych, a w części pogórskiej w granicach terasy zalewowej potoków. Największe zagrożenie stanowi rzeka Biała i jej dopływ - Białka. Praktyczną konsekwencją istnienia obszarów zalewowych o wyznaczonych granicach zasięgowych jest ograniczenie ich zainwestowania i wykorzystanie jako terenów o funkcji przyrodniczej bądź wykorzystanie do celów niekubaturowej rekreacji i sportu.

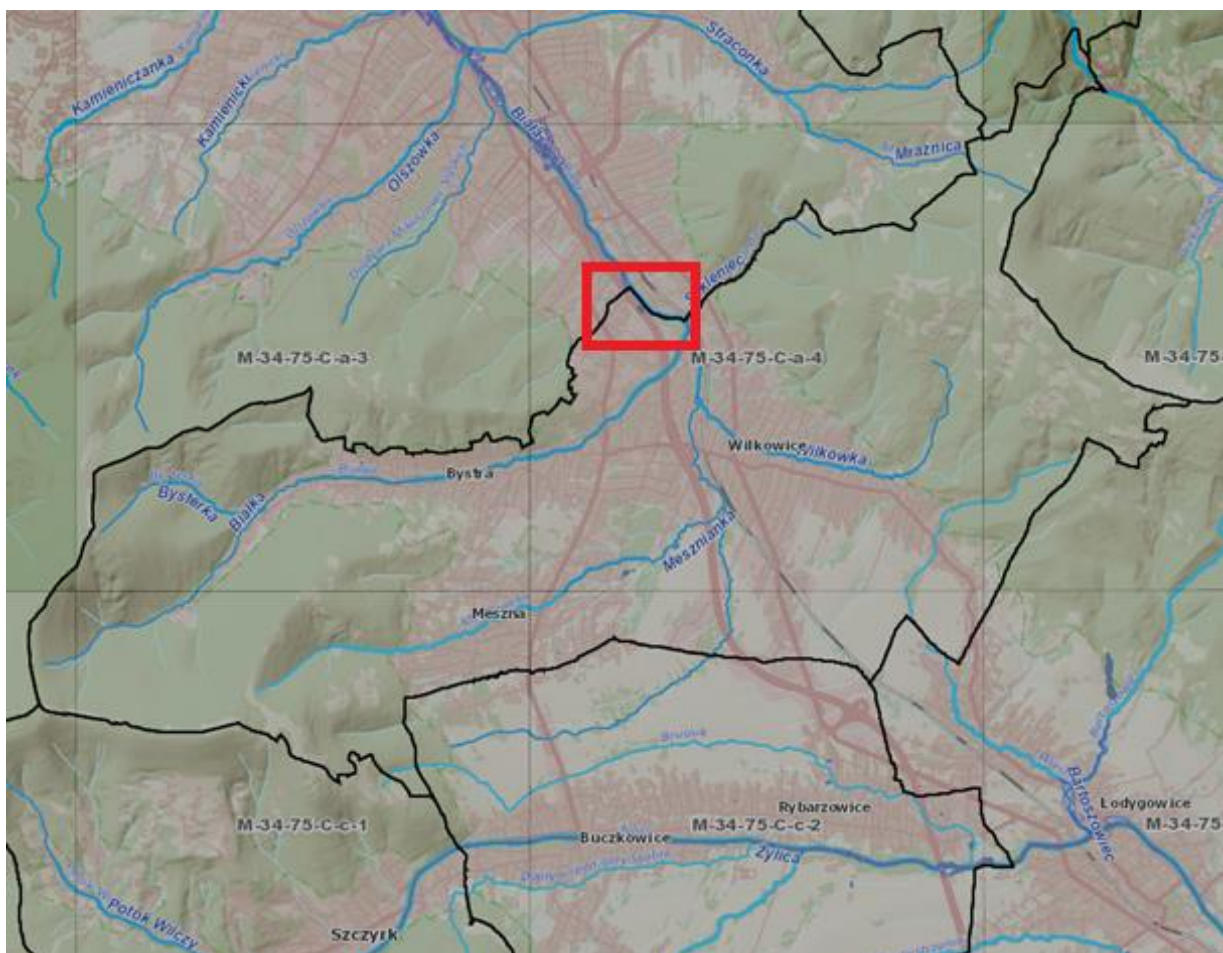
Dla ochrony przeciwpowodziowej oraz ochrony zasobów wodnych zlewni Białej wskazane jest:

- zwiększanie naturalnej retencji wodnej, poprzez właściwą gospodarkę rolną i leśną,

- dodatkowe zalesienia i obsadzania zielenią,
- ochrona obszarów podmokłych, źródłiskowych i osuwiskowych,
- regulacja brzegów.

Zgodnie z Planem zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP), przyjętym na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, na terenie Gminy Wilkowice wskazano na konieczność realizacji budowy i odbudowy urządzeń wodnych zabudowy regulacyjnej rz. Biała w km 25+030 – 27+500, w miejscowości Bystra. Jest to działanie o znaczeniu strategicznym. W projekcie Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły z 15 maja 2022 roku nie wskazano żadnych działań inwestycyjnych zlokalizowanych w obszarze administracyjnym Gminy Wilkowice.

Rysunek 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią (granice wyznaczone liniami ciemnoniebieskimi) przy wysokim (Q10%) i średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi na obszarze Gminy Wilkowice.

Źródło. Hydroportal ISOK

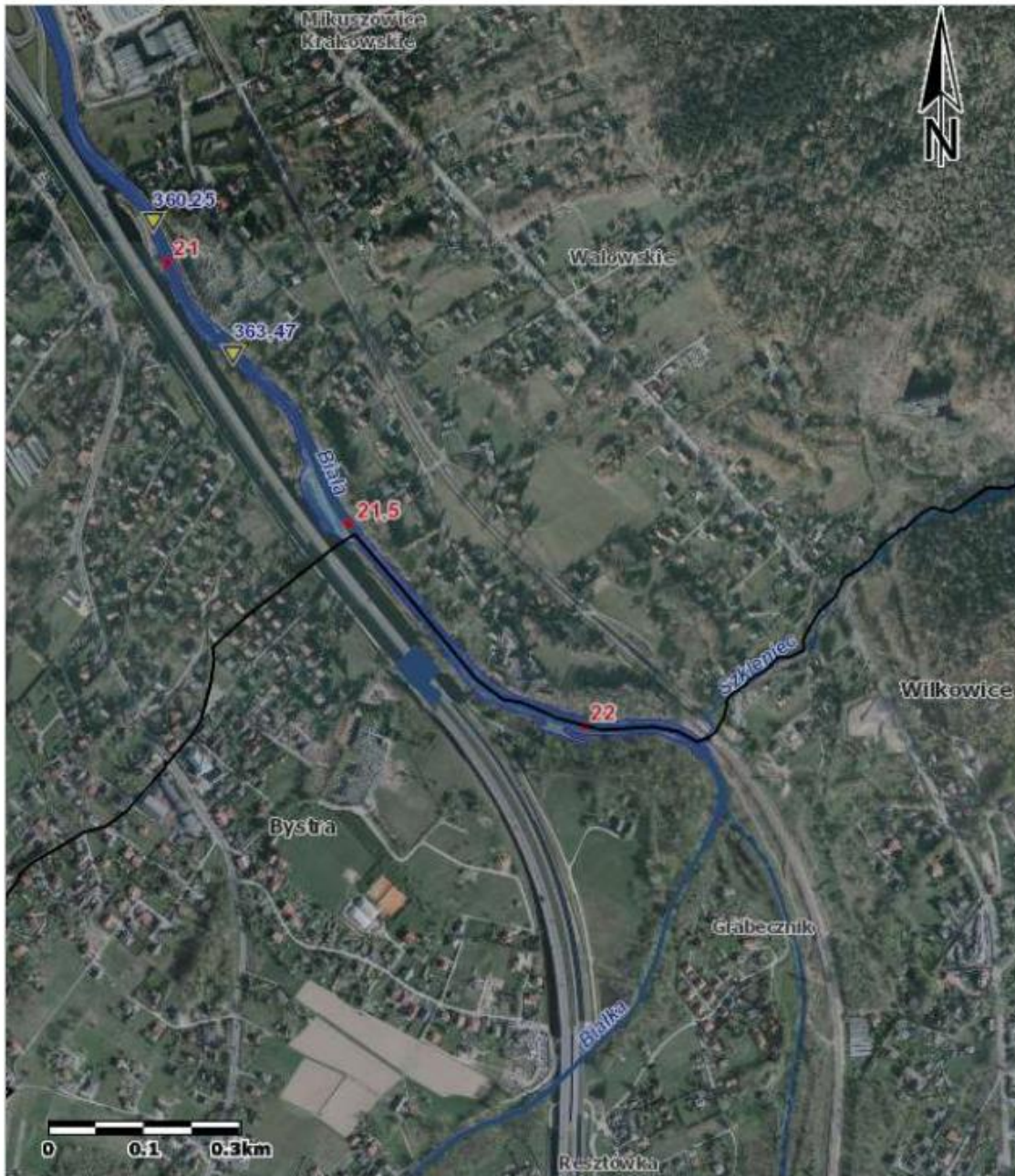
Obszar zaznaczony kolorem czerwonym zawiera tereny zagrożone niebezpieczeństwem powodzi i zostały one przedstawione na poniższej grafice.

Rysunek 3. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi na wyznaczonym obszarze Gminy Wilkowice.

Mapa:
Mapy zagrożenia powodziowego

1:10000

Źródło. Hydroportal ISOK

Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 zwraca uwagę na kwestie zagrożenia powodziowego oraz wskazuje kierunki działań bezpośrednio poświęcone ochronie przeciwpowodziowej:

- 2.1.5. - Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska poprzez budowę rozproszonego systemu retencji.
- 2.4.2. - Utworzenie systemu lokalnej mikroretencji – pozyskiwanie gruntów, inwestycje oraz wsparcie, promocja i działania edukacyjne wśród mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców.
- 2.4.3. - Rozbudowa systemów infrastruktury kanalizacyjnej deszczowej z zastosowaniem elementów retencji wody.
- 2.4.4. - Współpraca z innymi gminami i podmiotami w zakresie prowadzenia odpowiedzialnej polityki wodnej i leśnej.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Szczególnym wymiarem polityki rozwoju lokalnego jest przeciwdziałanie suszy. Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy na lata 2021-2027 określa obszar Gminy Wilkowice jako umiarkowanie zagrożony suszą. Plan ten oprócz ogólnego zagrożenia suszą wyznacza również szczegółowe stopnie zagrożenia w zależności od typu suszy tj. rolniczej, atmosferycznej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. W przypadku suszy atmosferycznej w zachodniej części Gminy wykazano klasę IV, czyli ekstremalnie zagrożoną, a w części wschodniej – klasę II – silne zagrożenie. Cała Gmina została objęta klasą pierwszą suszy rolniczej oznaczającej słabe zagrożenie. W odniesieniu do suszy hydrologicznej prawie cała Gmina jest silnie zagrożona (klasa III), poza jej południowo-wschodnią częścią (klasa II). Ostatnim typem jest susza hydrogeologiczna. Plan wskazuje, że Gmina Wilkowice jest umiarkowanie zagrożona (klasa II) lub słabo zagrożona (klasa I - mały skrawek południowej części Gminy, przy miejscowości Mieszna) tym typem suszy.

Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne, Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy obejmuje:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Susza, obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę całego kraju. W najbliższych latach spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania susz. Głównym celem Planu jest przeciwdziałanie ich skutkom, co należy odnosić do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego korzystania z zasobów wodnych. Cele szczegółowe Planu dotyczą zidentyfikowanych obszarów ryzyka związanego z suszą: społeczeństwa, gospodarki i środowiska i obejmują:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukację i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizację i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy na lata 2021-2027 nie wskazuje żadnych bezpośrednich działań inwestycyjnych na terenie Gminy Wilkowice służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 w obszarze tym zakłada przede wszystkim działania proaktywne, czyli zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia tego zjawiska:

2.1.5. - Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska poprzez budowę rozproszonego systemu retencji.

2.4.1. - Kształtowanie terenów zieleni publicznej w formie parków, skwerów, łąk ekologicznych itp.

2.4.2. - Utworzenie systemu lokalnej mikroretencji – pozyskiwanie gruntów, inwestycje oraz wsparcie, promocja i działania edukacyjne wśród mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców.

2.4.4. - Współpraca z innymi gminami i podmiotami w zakresie prowadzenia odpowiedzialnej polityki wodnej i leśnej

Wprowadzenie do modelu

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Wilkowice przedstawia spodziewany i zaplanowany wpływ, jaki na kształtowanie się struktur przestrzennych będzie miała realizowana i planowana polityka rozwoju Gminy. Ustala on ramy dla gminnej polityki przestrzennej, które wynikają z wniosków diagnostycznych, założeń samej Strategii oraz gminnych dokumentów planistycznych, przede wszystkim *Studium*. Ponadto, model dookreśla treść tych działań – wskazując inwestycje, które zainicjowane zostaną przez realizację Strategii Rozwoju Gminy.

Ogólne uwarunkowania modelu

Gmina wiejska Wilkowice położona jest w południowej części województwa śląskiego, na pograniczu Beskidu Śląskiego i Małego oraz Kotliny Żywieckiej (w tzw. Bramie Wilkowickiej). Najbliższym dużym ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i usługowym dla Gminy jest miasto Bielsko-Biała. Gmina bezpośrednio z nim sąsiaduje, wchodzi w skład jego aglomeracji i jest z nim ściśle zintegrowana.

Główne lokalne i ponadlokalne uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Wilkowice należy rozpatrywać przynajmniej w trzech wymienionych, podstawowych aspektach:

- **Bezpośrednie sąsiedztwo Bielska-Białej i zintegrowany rozwój z otoczeniem**

Zintegrowanie rozwoju i funkcjonowania Gminy Wilkowice z Bielskiem-Białą ma wielokierunkowy charakter. Na podstawowym poziomie jest to komunikacja zbiorowa w skład której wchodzi linie obsługiwane przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Bielsku-Białej Sp. z o.o. (2 linie) oraz autobusy Komunikacji Beskidzkiej S.A. (7 połączeń między Bielskiem-Białą a m.in. Szczyrkiem i Buczkowicami). Sieć transportową uzupełnia istniejąca linia kolejowa PKP relacji Katowice-Zwardoń, z dworcem kolejowym znajdującym się w centralnej części Gminy. Wymienione środki transportu publicznego stanowią ponadprzeciętnie rozbudowaną, komfortową sieć połączeń komunikacyjnych.

Sieć ta daje podstawy do wzmocnienia już silnych więzi funkcjonalnych z Miastem Bielsko-Biała. Miernikiem ich siły jest odznaczająca się sytuacja demograficzna w Gminie w ostatnich latach, w szczególności rosnąca gęstość zaludnienia i wyraźne, na tle powiatu i województwa, dodatnie saldo migracji. Należy oczekiwać, że trend migracji na tereny podmiejskie będzie się utrzymywał, ze wszystkimi tego wyzwaniem i konsekwencjami – większą liczbą mieszkańców i potrzeb społecznych (jak ma to miejsce w przypadku realizowanych i planowanych inwestycji oświatowych), czy potrzebą rozważnej polityki przestrzennej, wobec rosnącej wielokierunkowej presji inwestycyjnej oraz jej wpływu na środowisko.

Połączenia funkcjonalne Gminy Wilkowice z Bielskiem-Białą nie są jednokierunkowe. Gmina Wilkowice stanowi również cel dojazdów z miasta. Wśród argumentów ku temu należy wskazać wyróżniającą się ofertę rekreacyjno-wypoczynkową, obecność ponadlokalnych placówek medycznych (Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej, SP ZOZ Szpital Kolejowy w Wilkowicach-Bystrej), czy rozbudowujące się zakłady pracy. Stanowią one podstawę do kształtowania się charakteru Gminy jako miejsca „dobrego do życia”, korzystającego jednocześnie z wszelkich zalet dużego ośrodka społeczno-gospodarczo-akademickiego jakim jest Miasto Bielsko-Biała.

Wymaga to szczególnej dbałości o integrację przestrzenną Gminy, kładącą nacisk na rozbudowę ciągów komunikacyjnych, zarówno drogowych, jak i pieszo-rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem walorów środowiskowych (tereny zielone).

Należy podkreślić, iż tendencje integracyjne w kolejnych latach będą prawdopodobnie jedynie silniejsze – w ramach udziału Gminy w strukturach Aglomeracji Beskidzkiej planuje się nowe inwestycje - w centrum przesiadkowe w Wilkowicach, czy też ponadlokalne trasy rowerowe.

- **Zewnętrzna dostępność transportowa Gminy oraz jej potencjał inwestycyjny**

Jednym z ważniejszych czynników kształtujących atrakcyjność Gminy dla mieszkalnictwa oraz biznesu to bardzo dobre skomunikowanie wewnątrz Gminy oraz co najważniejsze: na zewnątrz.

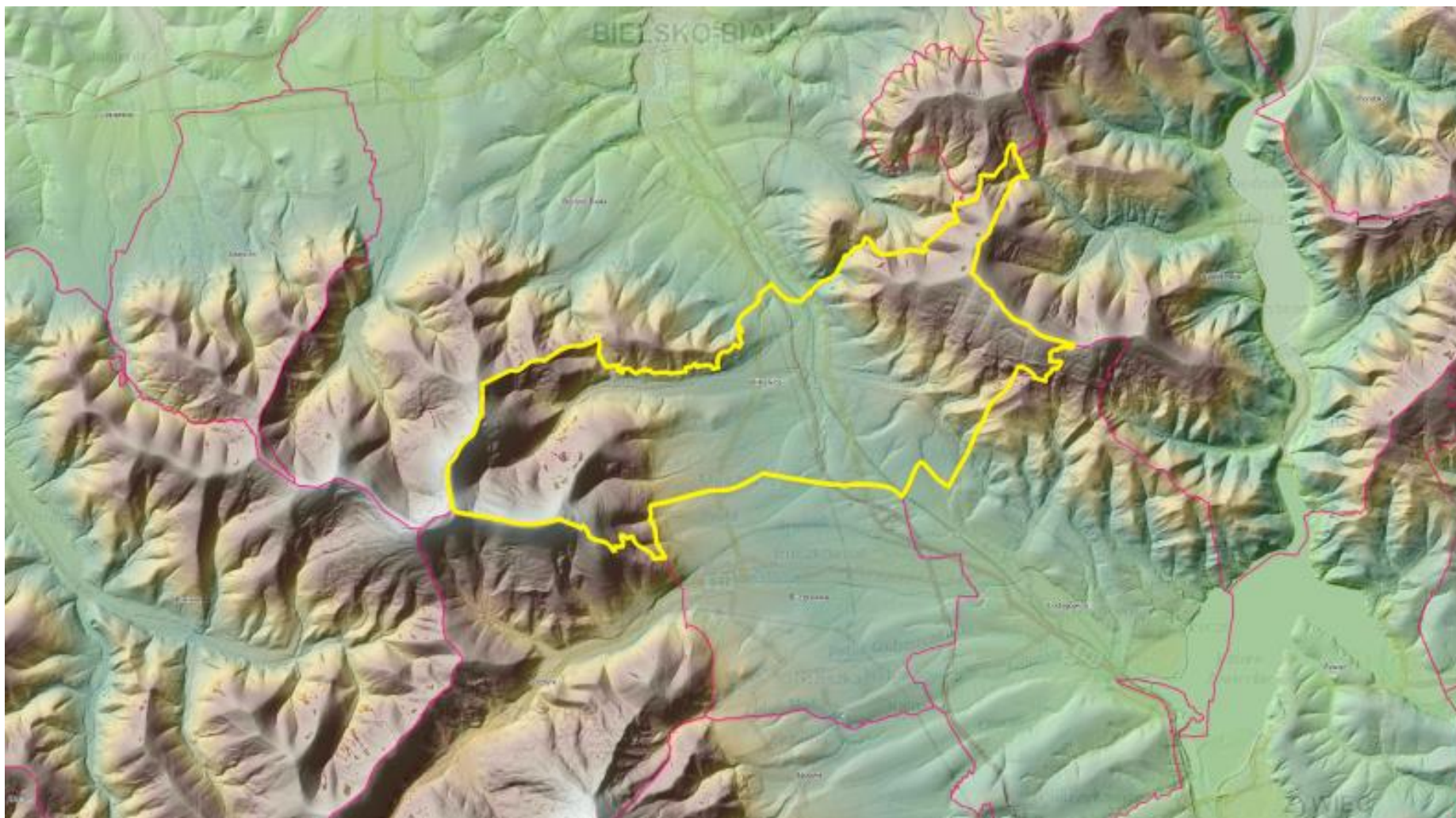
Główne arterie komunikacyjne na terenie Gminy Wilkowice stanowią droga ekspresowa S1, relacji Bielsko-Biała – Zwardoń oraz ulice Szczyrkowska (7479S), relacji Bielsko-Biała – Szczyrk - Wisła oraz Żywiecka (DW942) relacji Bielsko-Biała - Żywiec. Istotne znaczenie komunikacyjne mają również dwie drogi powiatowe – ul. Wyzwolenia, przebiegająca przez sołectwa Bystra i Wilkowice do Łodygowic (powiat żywiecki) oraz ul. Fałata w Bystrej. Należy również podkreślić potencjał istniejącej linii kolejowej relacji Katowice-Zwardoń-Żylica. Dworzec kolejowy z kilkunastoma miejscami parkingowymi, ulokowany w centralnej części Gminy oraz dostęp do bocznic kolejowej są już dziś niewątpliwym atutem zarówno dla mieszkańców, turystów, jak i przedsiębiorców.

Uwarunkowania komunikacyjne niezwykle premią Gminę Wilkowice, jako Gminę konkurencyjną, zarówno pod względem mieszkalnictwa, jak potencjału rozwoju przedsiębiorczości głównie w sferze usługowej. Z uwagi na ograniczoną przestrzeń zabudowy i rosnącą gęstość zaludnienia w Gminie, należy spodziewać się konsekwentnie rosnącego popytu na grunty pod każdy rodzaj zabudowy. Utrzymanie obecnych walorów Gminy, a także umiejętność budowania porozumienia między różnymi, lokalnymi interesariuszami, pozostanie dla samorządu jednym z jego najbardziej odpowiedzialnych zadań w kolejnych latach.

- **Walory przyrodnicze Gminy i oferta rekreacyjna**

Warunki terenowe oraz przyrodnicze w granicach Gminy jednoznacznie determinują jej potencjał jako miejsca wypoczynku, rekreacji bądź sportu – zarówno w wymiarze aktywności codziennej jak i weekendowej. O jej walorach stanowi zarówno obecność obszarów chronionych (dwóch parków krajobrazowych, dwóch obszarów siedliskowych Natura 2000) jak również dobra dostępność infrastruktury (szlaki, tereny rekreacyjne). Na terenie Gminy znajdują się 3 schroniska górskie PTTK. W opisywanym, przestrzennym kontekście rozwoju jednostki należy podkreślić, iż jednym z potencjalnych wyzwań dla samorządu pozostanie powstrzymanie negatywnego wpływu presji inwestycyjnej na walory środowiskowe i krajobrazowe Gminy. Skutecznym ku temu narzędziem będzie realizacja perspektywicznej i konsekwentnej polityki przestrzennej z uwzględnieniem głosu lokalnej społeczności reprezentowanej przez mieszkańców, organizacje i inne podmioty.

Rysunek 4. Rzeźba terenu terytorium Gminy Wilkowice i jej otoczenia (Cieniowanie i Hipsometria WMS)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie serwisu Geoportal Krajowego GUGiK, geoportal.gov.pl

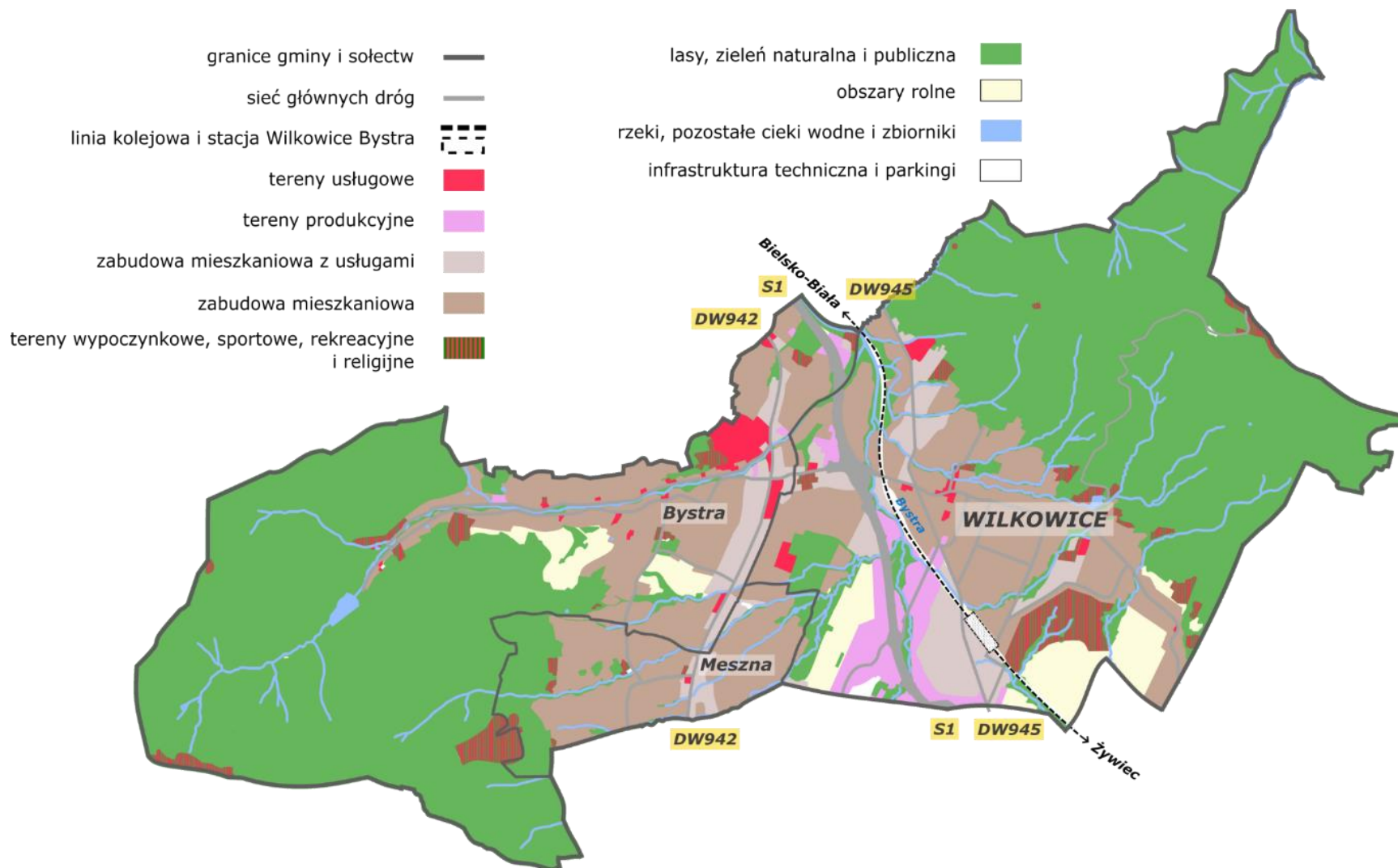
Funkcje terenów w Gminie

Podstawowe funkcje terenów w Gminie Wilkowice obrazuje *Rysunek 5*. Wyodrębniono na nim obszary o dominującym przeznaczeniu pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, w tym mieszkaniowo-usługowej, tereny usług i przestrzeni publicznych, tereny produkcyjne oraz związane z wypoczynkiem, sportem i rekreacją a także tereny zieleni, korytarzy ekologicznych, wód i przeznaczenia rolnego i pastwiskowego. Rysunek uzupełnia sieć komunikacyjna Gminy wraz z przebiegającą przez nią linią kolejową nr 139 biegnącą z Katowic przez Bielsko-Białą, Gminę Wilkowice, dalej Żywiec aż do granicy państwa w Zwardoniu.

Rozkład funkcji terenów w przestrzeni Gminy Wilkowice w znacznej mierze został ukształtowany w sposób naturalny, poprzez masywy Beskidu Śląskiego i Małego. Rozwój przestrzenny gminy od strony wschodniej i zachodniej ograniczony jest górami Beskidu, poprzez ochronę przyrodniczą w postaci parków krajobrazowych. Centralny pas Gminy – w którym koncentrują się ciągi komunikacyjne, ogranicza tzw. Brama Wilkowicka. Obecnie jest to teren silnie zurbanizowany. Mieszkalnictwo, głównie jednorodzinne, zorganizowane jest w centralnej części Gminy oraz rozrasta się wzdłuż dolin potoków. W zachodniej części Gminy - w Bystrej wzdłuż potoku Białki, w Mesznej wzdłuż trzech odnóg Mesznianki. Natomiast we wschodniej części rozbudowa postępuje po południowych zboczach masywu Magurki Wilkowickiej.

Terenami zagospodarowanymi, najgłębiej wchodzącymi w obszary zalesione, są tereny o funkcjach rekreacyjnych, sportowych czy wypoczynkowych. Zarówno na zachodzie, jak i wschodzie Gminy stanowią one często punkty na granicach terenów zabudowanych. Bezpośrednie otoczenie najważniejszych arterii komunikacyjnych – ul. Żywieckiej w Wilkowicach oraz ul. Szczyrkowskiej w Bystrej i Mesznej charakteryzuje się mieszaną zabudową mieszkalno-usługową. Na poziomie węzła trasy S1 Wilkowice/Bystra, zlokalizowanego w sercu Gminy, mieści się największe zagęszczenie terenów o różnych funkcjach – przede wszystkim usługowych (w tym usług publicznych), mieszkaniowych, produkcyjnych, sportowo-rekreacyjnych (GOSiR Wilkowice) oraz terenów zielonych. Tereny dedykowane mało uciążliwej produkcji występują w bliskim sąsiedztwie trasy S1, koncentrują się na południu Gminy, gdzie stanowią zwarty obszar i mają swoją kontynuację w sąsiedniej gminie Buczkowice (przy węźle w Rybarzowicach). Tereny te od zachodniej strony ograniczone są gruntami ornymi oraz zwartą zielenią, stanowiącymi de facto „ekrany” oddzielające je od terenów mieszkalnych. Od wschodniej strony ogranicza je pas terenów zamkniętych PKP oraz niewielki obszar terenów mieszkaniowo-usługowych. Gmina od wielu lat systematycznie traci swój rolniczy charakter i obecnie grunty rolne stanowią niewielkie obszary rozsiane w różnych częściach na terytorium Gminy.

Rysunek 5. Funkcje terenów w obszarze Gminy Wilkowice

Źródło: Opracowanie własne

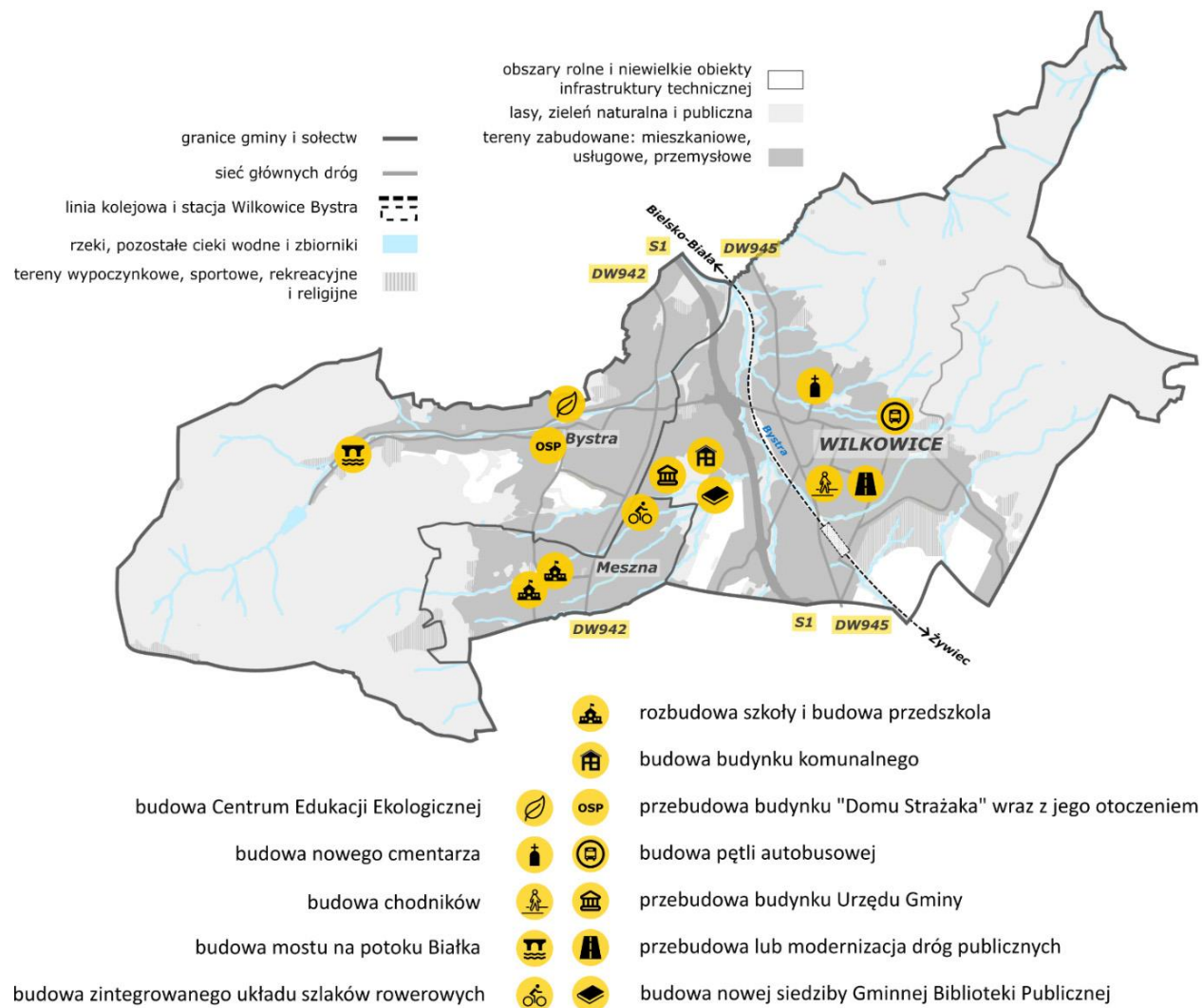
Rozmieszczenie najważniejszych planowanych inwestycji w przestrzeni Gminy

Przewidywane w horyzoncie czasowym Strategii, najważniejsze działania zostaną zaplanowane ze szczególnym uwzględnieniem istniejących i planowanych obszarów funkcjonalnych Gminy. Nowe ciągi komunikacyjne wprowadzone we wcześniejszych dokumentach strategicznych zostaną utrzymane lub zmodyfikowane z uwzględnieniem obecnie zidentyfikowanych potrzeb.

Działania te można podzielić na kilka podstawowych obszarów:

- Podnoszące zewnętrzną i wewnętrzną dostępność komunikacyjną jednostki oraz bezpieczeństwo uczestników ruchu poprzez budowę nowych oraz modernizację istniejących ciągów komunikacyjnych zarówno dla transportu samochodowego, jak i rowerowego.
- Budowę nowych miejsc parkingowych oraz centrów przesiadkowych, zarówno dla użytkowników samochodów, jak i pojazdów jednośladowych.
- Systematyczną poprawę systemu transportu zbiorowego, uzależnioną od rosnących potrzeb mieszkańców.
- Poprawę komfortu i funkcjonalności placówek oświatowych oraz zwiększenie ilości miejsc w szkołach i przedszkolach.
- Przebudowa budynku Urzędu Gminy, celem zapewnienia odpowiedniego standardu obsługi oraz dostępności dla mieszkańców.
- Zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami we wszystkich obiektach użyteczności publicznej.
- Połączenie już istniejących elementów ścieżek rowerowych w kompleksową sieć połączeń, uwzględniając w ich przebiegu istniejące i planowane obiekty użyteczności publicznej.
- Budowa nowego obiektu użyteczności publicznej dla Gminnej Biblioteki Publicznej w Wilkowicach.
- Osobno, wśród inwestycji w Wilkowicach wymienia się również budowę nowego budynku na cele mieszkaniowe oraz cmentarza.
- Potwierdzając wagę edukacji ekologicznej, a także wychodząc naprzeciw potencjałowi społecznemu Gminy Wilkowice, planuje się budowę Centrum Edukacji Ekologicznej przy ul. Juliana Fałata w Bystrej.

Rysunek 6. Planowane inwestycje w przestrzeni Gminy Wilkowice

Źródło: Opracowanie własne

Najważniejsze ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Przedstawione poniżej ustalenia i rekomendacje wynikają bezpośrednio z zapisów *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice* (Uchwała XXXVIII/396/2010), stanowiącego podstawowy dokument kierunkowy polityki przestrzennej Gminy. Należy je traktować jako syntezę treści ustaleń i rekomendacji, rysujących wizję rozwoju przestrzennego całości obszaru Gminy. Tereny o konkretnych funkcjach przewodnich (tzw. zespoły urbanistyczne, np. tereny zabudowy mieszkaniowej czy usługowej) zostały opatrzone osobnym komentarzem w poszczególnych rozdziałach *Studium* i nie uwzględniono ich w poniższym zestawieniu. Ich orientacyjny rozkład w układzie przestrzennym Gminy zobrazowany został na *Rysunku nr 6*.

W ramach *Studium* przyjęto następujące, główne zasady kształtowania i rozwoju struktury przestrzennej Gminy:

- Zakłada się utrzymanie i rozwój układu przestrzennego o przebiegu równoleżnikowym z zachowaniem w Wilkowicach ośrodka centralnego, obsługującego pozostałe jednostki wiejskie;
- Główna struktura osadnicza winna rozwijać się w oparciu o istniejące układy przestrzenne (w formie ich rozbudowy), zaś nowe zespoły zabudowy mogą być projektowane tylko w przypadkach uzasadnionych potrzeb społecznych, z zachowaniem uwarunkowań ochrony środowiska;
- Jako „rozwojowe” w perspektywie czasu, mogą być traktowane tylko te tereny, którym zapewnia się: całoroczną dostępność komunikacyjną, możliwość korzystania z urządzeń usługowych oraz realne, uzasadnione ekonomicznie, warunki odprowadzania i oczyszczania ścieków. Rozwiązanie tych problemów należy uznać przede wszystkim za obowiązek samorządu Gminy;
- Obszar potencjalnego rozwoju osadnictwa powinien być ograniczony do określonych obszarów zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjnej, które obejmują większe zespoły istniejącej i projektowanej zabudowy oraz przyległe tereny o korzystnych warunkach fizjograficznych (niezagrożonych ruchami osuwiskowymi bądź wystąpieniem z koryt cieków wodnych);
- W związku z wysokimi kosztami i ograniczonymi możliwościami budowy komunalnej sieci kanalizacyjnej, w pierwszej kolejności należy zapewnić obsługę terenów stanowiących skupiska zwartej zabudowy, które sąsiadują z istniejącymi bądź projektowanymi odcinkami sieci magistralnych;

- Pożądaną formą zabudowy mieszkaniowej są zespoły „skoncentrowanego budownictwa jednorodzinnego” lub podobne formy inwestycji, realizowane z poczuciem estetyki oraz zasady ochrony walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Dokument *Studium* nie przesądza się o lokalizacji takich zespołów, pozostawiając to do ewentualnego rozstrzygnięcia w ramach planów miejscowych, po podjęciu stosownej uchwały przez Radę Gminy;
- Większe zespoły usługowe o charakterze „ponadpodstawowym” powinny być realizowane w centrach funkcjonalnych, natomiast inne nieuciążliwe dla środowiska i sąsiedztwa obiekty usługowe i produkcyjne o charakterze lokalnym mogą być sytuowane w terenach mieszkaniowych;
- W obrębie obszarów uzbrojonych lub przewidzianych do uzbrojenia powinna obowiązywać zasada oszczędnego gospodarowania terenami. Tam, gdzie jest to możliwe, urządzenia usługowe należy koncentrować lub łączyć w formie obiektów wielofunkcyjnych. *Studium* określa podstawowe kierunki i wskaźniki zagospodarowania poszczególnych terenów, natomiast ich uściślenie zawiera się w planach miejscowych.

Obszary strategicznej interwencji

Terytorialne ukierunkowanie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie zakłada dążenie do wykorzystania i wzmocnienia przewag konkurencyjnych regionu (mowa m.in. o potencjale przemysłowym, turystycznym i przyrodniczym) oraz zachowania spójności wewnątrzregionalnej. Wdrażany zatem będzie – wskazany w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – rozwój terytorialnie wrażliwy i odpowiedzialny. Skutkiem prowadzenia polityki rozwoju ukierunkowanej na problemy terytorialne jest wyznaczenie tzw. obszarów strategicznej interwencji. Zgodnie z definicją ustawową, za obszar strategicznej interwencji (OSI) należy uznać określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Biorąc powyższe pod uwagę, samorząd województwa śląskiego pod kierunkiem Marszałka Województwa Śląskiego wskazał w swojej strategii wojewódzkiej, poza OSI określonymi na szczeblu krajowym (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz Śląsk), dodatkowy

katalog OSI regionalnych składający się z 5 OSI w ujęciu tematycznym, który został przyporządkowany do dwóch grup:

1. OSI konkurencyjne:

- Obszary cenne przyrodniczo;
- Ośrodki wzrostu;

2. OSI problemowe:

- Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze;
- Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza;
- Gminy w transformacji górniczej.

Spśród powyższych Obszarów Strategicznej Interwencji Gmina Wilkowice wpisuje się w OSI obszary cenne przyrodniczo (walory przyrodnicze na terenie Gminy zostały określone jako wysokie (IV) w V stopniowej skali) oraz OSI – Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza (III – najwyższy obszar problemowy).

Tabela 4. Cele i działania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 pn. „Wilkowice 2030”, które wpisują się w kierunki działań dedykowanych określonym Ośrodkom Strategicznej Interwencji

Obszar Strategicznej Interwencji wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030”	Cele i działania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 pn. „GMINA WILKOWICE 2030”, które wpisują się w kierunki działań dedykowanych określonym Ośrodkom Strategicznej Interwencji
OSI – Obszary Cenne Przyrodniczo	Działanie 1.3.6. – „Promocja nisko- i zeroemisyjnego transportu”, Cel operacyjny 1.4. – „Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych” wraz z przypisanymi mu działaniami, Cel operacyjny 2.1. – „Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego” wraz z przypisanymi mu działaniami, Cel operacyjny 2.2. – „Poprawa jakości powietrza” wraz z przypisanymi mu działaniami, Cel operacyjny 2.3. – „Promowanie walorów środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i rekreacji” wraz z przypisanymi mu działaniami, Cel operacyjny 2.4. – „Optymalizacja systemów gospodarowania wodą opadową” wraz z przypisanymi mu działaniami, Cel operacyjny 3.1. – „Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w aktywnych formach spędzania czasu” wraz z przypisanymi mu działaniami 3.1.5., 3.1.6., 3.1.7., Działanie 3.4.5. – „Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i tradycji jako ważnego elementu budowy tożsamości lokalnej”, Działanie 3.4.6 – „Utrzymanie bazy kulturalnej oraz budowa nowych obiektów kulturalnych, w tym budowa nowej siedziby Gminnej Biblioteki Publicznej”,
	Działanie 1.2.12. – „Szkola miejscem kształtowania zdrowych oraz świadomych nawyków żywieniowych”,

OSI – Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	Działanie 1.3.6. – „Promocja nisko- i zeroemisyjnego transportu”, Cel operacyjny 1.4. – „Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych” wraz z przypisanymi mu działaniami, Działanie 2.1.4. – „Działania edukacyjne we wszystkich obszarach ochrony środowiska”, Cel operacyjny 2.2. – „Poprawa jakości powietrza”, Działanie 2.3.1. – „Budowanie wrażliwości i świadomości ekologicznej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego Gminy, w tym współpraca z partnerami publicznymi i pozarządowymi”, Działanie 3.1.2. – „Tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu przez osoby z różnych grup wiekowych poprzez poszerzanie i poprawę jakości oferty sportowej i rekreacyjnej”,
---	--

Wartym zauważenia jest, że do OSI – ośrodki wzrostu jako ważny zostało zakwalifikowane miasto Bielsko-Biała, które bezpośrednio sąsiaduje z Gminą Wilkowice. Pomimo, że środki finansowe z tego obszaru strategicznych interwencji wpłyną bezpośrednio do innej gminy, to mieszkańcy Gminy Wilkowice w sposób pośredni również mogą być ich beneficjentami z racji na to, że znaczna ich część pracuje zawodowo właśnie w tym mieście. Kolejne miasto leżące niedaleko od Gminy Wilkowice ujęte w OSI to Żywiec. Strategia Rozwoju Województwa wskazuje to miasto jako obszar o umiarkowanej utracie funkcji.

Zgodność Strategii z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym opracowany projekt Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice należy przedłożyć zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonej w strategii rozwoju województwa. Zgodnie z powyższym zapisem, Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 musi wpisywać się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych. Poniżej zdefiniowano oraz wykazano komplementarność z następującymi dokumentami:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR. Została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. i stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest zatem obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej.

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 stanowi podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Tabela 5. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla..

Cel strategiczny:	Cel strategiczny 1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców				Cel strategiczny 2. Zachowanie walorów środowiska naturalnego				Cel strategiczny 3. Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego				Cel strategiczny 4. Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych				
Cel operacyjny	Dbałość o bezpieczeństwo mieszkańców	System edukacji wspierający wszechstronny rozwój	Zintegrowany i zrównoważony transport, dostosowany do potrzeb społecznych	Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych	Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego	Poprawa jakości powietrza	Promowanie walorów środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i rekreacji	Optymalizacja systemów gospodarowania wodą opadową	Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w aktywnych formach spędzania czasu	Aktywizacja obywatelska i integracja mieszkańców	Upowszechnienie pozytywnego wizerunku Gminy Wilkowie	Tworzenie warunków do rozwoju kulturowego mieszkańców	Zrównoważona gospodarka mieszkaniowa i przestrzenna	Rozwój infrastrukturalny Gminy	Odpowiedzialne zarządzanie	Zrównoważony rozwój usług turystycznych	Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju																	
I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.																	X
II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	X			X					X	X		X			X	X	X
III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.															X		
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030																	
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym																	
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.																	
1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących																	

funkcje społeczno-gospodarcze.																	
1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.						X											
1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.																	
1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.				X				X			X		X				
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych																	
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.		X							X	X		X					X
2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.																	X
2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.																	X
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie																	
3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.																X	
3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym,																	

regionalnym i ponadregionalnym.																		
3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.																	X	
3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.																		
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie																		
Cel strategiczny A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej																		
A.1. Konkurencyjna gospodarka																		X
A.2. Innowacyjna gospodarka																		
A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość									X								X	X
Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca																		
B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych				X														
B.2. Aktywny mieszkaniec				X	X				X	X	X	X			X			
B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki		X																X
Cel strategiczny C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni																		
C.1. Wysoka jakość środowiska					X	X	X	X										
C.2. Efektywna infrastruktura			X		X										X			
C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i			X		X		X	X						X				

dostosowanie do zmian klimatu																	
Cel strategiczny D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym																	
D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny											X					X	
D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu							X										
D.3. Nowoczesna administracja publiczna	X	X		X												X	

Źródło. Opracowanie własne

System wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030

System wdrażania

Instytucją zarządzającą wdrażaniem Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 jest Referat Strategii i Promocji Urzędu Gminy Wilkowice. Do jego zadań należy w szczególności:

- gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących Gminy i jej promocja,
- organizacja współpracy zagranicznej z miejscowościami partnerskimi,
- współpraca w przygotowywaniu materiałów promocyjnych Gminy: foldery, mapy, przewodniki, gadżety i inne oraz ich rozpowszechnianie,
- organizacja otwartych konkursów ofert dla podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych celem pozyskania środków finansowych z budżetu Gminy,
- działania w zakresie informacji zewnętrznej,
- prowadzenie banku danych o organizacjach działających na terenie miasta oraz współpracujących z samorządem,
- koordynacja działań związanych z opracowaniem kalendarza imprez,
- opracowanie oraz monitoring Strategii Gminy Wilkowice.

Ponadto, w procesie realizacji strategii kluczową rolę odgrywać będzie przywództwo Wójta Gminy Wilkowice, rozumiane jako strategiczna rola organu wykonawczego samorządu gminnego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów strategicznych.

Ważna rola przypada również Radzie Gminy Wilkowice, reprezentującej różnorodne środowiska lokalne. Będzie ona wsparciem merytorycznym dla Referatu Strategii i Promocji Urzędu Gminy Wilkowice, a do jej zadań należy w szczególności proponowanie nowych kierunków działań i rozwiązań realizacyjnych, bazujących na opiniach przedstawicieli społeczności lokalnych z poszczególnych części Gminy, podejmowanie uchwał w zakresie aktualizacji dokumentu, w szczególności na bazie wniosków z monitoringu i ewaluacji.

Referat Strategii i Promocji Urzędu Gminy Wilkowice jest podmiotem, który realizuje własne działania wynikające ze strategii, prowadzi sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji, przygotowując podsumowania i raporty dla Wójta Gminy Wilkowice oraz Rady Gminy Wilkowice,

wreszcie stanowi „węzeł koordynacyjno-informacyjno-promocyjny” dla wykonawców i partnerów realizacyjnych. Wdrażanie strategii powinno się odbywać poprzez budowę i rozwijanie sieci aktywnej współpracy terytorialnej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej. Strategia Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 zawiera bowiem działania, za realizację których odpowiadać będzie nie tylko Urząd Gminy i jednostki organizacyjne Gminy Wilkowice, ale także inne organizacje publiczne, pozarządowe czy prywatne. Wszyscy partnerzy realizujący zadania i projekty zdefiniowane w dokumencie są proszeni o aktywną współpracę z Gminą, w szczególności z Referatem Strategii i Promocji. Szczegółową analizę realizatorów oraz partnerów poszczególnych działań zawartych w ramach strategii prezentują matryce strategiczne zawarte w rozdziale „*Cele operacyjne i kierunki działań*”.

Kluczowe zasady co do sposobu realizacji Strategii

Skuteczność proponowanych działań będzie zależała od poziomu zrozumienia treści Strategii oraz skali aktywności i zintegrowania wielu środowisk, dlatego jej realizacja będzie się opierać o następujące zasady:

- zasada rozwoju odpowiedzialnego, łączącego konkurencyjność gospodarki, dbałość o środowisko naturalne i jakość życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu stabilności finansów publicznych,
- zasada rozwoju społecznie wrażliwego, zgodnie z którą głównymi beneficjentami rozwoju są wszyscy mieszkańcy bez wyjątku, a priorytetem jest rozwój włączający, a nie wykluczający,
- zasada rozwoju terytorialnie zrównoważonego, zakładają harmonijny rozwój całej Gminy, z uwzględnieniem różnicowań wewnętrznych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz likwidacji barier rozwojowych,
- zasada podejścia zintegrowanego, zakładająca kompleksową interwencję publiczną łączącą w sobie zróżnicowane typy działań (infrastrukturalnych i tzw. miękkich) oraz integrującą wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w ramach podejmowanych interwencji,
- zasada partycypacji i partnerstwa, zakładająca sprawną i efektywną współpracę różnych podmiotów i środowisk i instytucji na rzecz celów Strategii,
- zasada spójności z celami europejskiej i krajowej polityki rozwoju, w tym polityki regionalnej, przy zachowaniu autonomii Programowej Strategii rozwoju Gminy Wilkowice,
- zasada transparentności, gwarantująca przejrzystość działań, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,

- zasada elastyczności, czyli reagowania na zmiany zachodzące w Gminie i jej otoczeniu,
- zasada efektywność, zakładająca gospodarowanie zasobami w taki sposób, który zapewni celowość i oszczędność realizacji działania, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- zasada koncentracji aktywności finansowej na ustalonych priorytetach, wskazująca priorytet finansowania dla programów i projektów wpisanych wprost do strategii oraz tych, które z niej bezpośrednio wynikają (dotyczący zarówno budżetu Gminy, jak i źródeł zewnętrznych).

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

Działania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych. Wdrażanie strategii realizowane będzie przy wykorzystaniu podstawowych instrumentów:

- programów i planów branżowych, polityk rozwoju, opisujących w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej (określone zostały w rozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych),
- corocznych uchwał budżetowych Rady Gminy, wieloletnich prognoz finansowych oraz innych dokumentów finansowych, określających krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych itp.,
- projektów realizowanych przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich, w tym otwartych konkursów ofert i innych formy współpracy finansowej (a także pozafinansowej) z organizacjami pozarządowymi itp.,
- innych uchwał Rady Gminy, zarządzeń Wójta Gminy, regulacji w postaci aktów prawa miejscowego, decyzji administracyjnych itp.,
- planowania przestrzennego, w tym miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, procedur zapewniających udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym itp.,
- tworzenie zespołów zadaniowych i projektowych, powoływanie dedykowanych ciał o charakterze opiniotawczo-doradczym, zawiązywanie partnerstw itp.,
- pracę i zaangażowanie władz samorządowych, kadry kierowniczej i pracowników Urzędu Gminy w Wilkowicach oraz jednostek gminnych, koordynatorów programów i projektów, liderów lokalnych, a także system doskonalenia kadr, wymiany doświadczeń i poznawania dobrych praktyki itp.,
- instrumenty kontrolne, w tym kontrola jakości itp.,

- działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, wykorzystujące stronę internetową Gminy, profile w mediach społecznościowych, media lokalne i ponadlokalne, system informacji przestrzennej Gminy itp.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Tabela 6. Wykaz dokumentów wykonawczych wraz z wytycznymi.

Obszar tematyczny	Rodzaj dokumentu	Dokument gminny	Uchwała	Wytyczne wynikające z działań planu operacyjnego
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Uchwała XXXVIII/396/2010 z dnia 14 stycznia 2010 w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice	<p>Studium zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, określonym w strategii.</p> <p>Ewentualna aktualizacja Studium oparta na nowo zidentyfikowanych terenach służących działaniom prowadzącym do zwiększenia i wykorzystania potencjału gospodarczego, rekreacyjnego i atrakcyjności osiedleńczej Gminy oraz rozbudowy jej infrastruktury społecznej i komunalnej</p>
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Liczba planów: 12	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uchwała nr XLVI/432/2022 z dnia 28 września 2022 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice w zachodniej części Gminy, obejmujący część terenu Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego w miejscowości Bystra (obręby ewidencyjne Bystra Krakowska, Bystra Śląska) 2. Uchwała nr XVIII/181/2020 z dnia 27 maja 2020 r. (ul. Żniwna) 3. Uchwała nr XXIV/227/2020 z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie miejscowego planu 	<p>Aktualizacja obowiązujących planów jako konsekwencja aktualizacji studium i/lub na nowo zidentyfikowanych terenach służących działaniom prowadzącym do zwiększenia i wykorzystania potencjału gospodarczego, rekreacyjnego i atrakcyjności osiedleńczej Gminy oraz rozbudowy jej infrastruktury społecznej i komunalnej.</p> <p>Objęcie całej Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego</p>

			<p>zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice w zachodniej części gminy, obejmującego część Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego w miejscowości Bystra i Mieszna (obręby ewidencyjne Bystra Krakowska, Mieszna)</p> <p>4. Uchwała IX/81/2019 z dnia 19 czerwca 2019 (w części Bystrej i Miesznej od ul. Szczyrkowskiej w kierunku zachodnim do granic Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego)</p> <p>5. Uchwała XLV/377/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. (Bystra, ul. Niecała , ul. Szczyrkowska)</p> <p>6. Uchwała XLV/378/2018 z dnia 28 lutego 2018 r. (Wilkowice, ul. Grabecznik)</p> <p>7. Uchwała nr XLIV/366/2018 Rady Gminy Wilkowice z dnia 31 stycznia 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice obejmującego obszar od ul. Żywieckiej w kierunku wschodnim do ul. Prostej oraz od ul. Wyzwolenia w kierunku północnym do granic administracyjnych Gminy</p> <p>8. Uchwała XLI/337/2013 z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki numer</p>	
--	--	--	--	--

			<p>3672/3 zlokalizowanej w miejscowości Wilkowice, przy ul. Żywieckiej</p> <p>9. Uchwała XLI/338/2013 z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu zlokalizowanego w miejscowości Mieszna w rejonie ulicy Dębowej</p> <p>10. Uchwała XVIII/134/2012 z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie miejscowego planu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice w centralnej części Gminy</p> <p>11. Uchwała XXIII/177/2012 z dnia 25 lipca 2012 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilkowice we wschodniej części Gminy (obejmującą obszar od ul. Prostej i Wyzwolenia w kierunku ul. Żywieckiej i torów kolejowych do granic Gminy)</p> <p>12. Uchwała nr XLV/451/2010 z dnia 17 września 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania Gminy Wilkowice dla terenów położonych w części Bystrej i Miesznej od ul. Szczyrkowskiej w kierunku zachodnim do granic parku krajobrazowego Beskidu Śląskiego</p>	
--	--	--	---	--

Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Wilkowice	Uchwała nr XVIII/174/2020 z dnia 27 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Wilkowice	Projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lat. Wymagana aktualizacja założeń w oparciu o bilans energetyczny gminy, ewaluację dotychczasowego dokumentu i postępy osiągnięte w wyniku zrealizowanych inwestycji oraz w oparciu o dane z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków
	Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (w przypadku gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji założeń gminy)	Przyjęte zostały założenia do planu, sam plan nie został opracowany		Dokument opracowywany jest w przypadku, gdy plany przedsiębiorstw energetycznych nie zapewniają realizacji założeń. Można go przygotować dla obszaru gminy lub jej części. Plan opracowywany jest na podstawie uchwalonych przez radę gminy założeń i winien być z nim zgodny
Gospodarka komunalna	Wieloletnie plany gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	brak	brak	Gmina może tworzyć i posiadać zasób mieszkaniowy. W takim przypadku rada gminy ma obowiązek uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, który powinien być opracowany na co najmniej pięć kolejnych lat oraz obejmować m.in. prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy, planowaną sprzedaż lokali, plan remontów i modernizacji, zasady polityki czynszowej, wysokość kosztów w kolejnych latach. Ostatni Wieloletni Program gospodarowania

				mieszkaniowym zasobem Gminy Wilkowice uchwalony był w 2004 roku
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	brak	Brak	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Przez to przedsiębiorstwo rozumie się przedsiębiorcę, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność. Plan powinien być zgodny z kierunkami rozwoju Gminy. Obowiązek opracowania planu nie dotyczy przedsiębiorstw, które nie planują budowy urządzeń wodociągowych lub kanalizacyjnych
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Wilkowice na lata 2022-2025	Uchwała nr XLVIII/448/2022 z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zabytkami dla Gminy Wilkowice na lata 2022-2025	Program opracowuje się celem wypełnienia obowiązku ustawowego, a także zapewnienia spójności ze strategią i uszczegółowienia zapisanych w niej założeń w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami oraz zarządzania dziedzictwem. Program opracowuje wójt na okres 4 lat, a przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
	Plan ochrony parku kulturowego	Brak	Brak	Brak podstaw do opracowania

Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021-2024	Uchwała XLI/331/2017 z dnia 25 października 2017r. w sprawie "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wilkowice na lata 2017 - 2020 z perspektywą na lata 2021-2024"	Program aktualny, zgodny z celami i zapisami strategii i je uszczegóławiający
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wilkowice	Uchwała XXIII/202/2016 z dnia 22 czerwca 2016 zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia do wdrażania "Planu gospodarki niskoemisyjnej Gminy Wilkowice"	Dokument wyznacza kierunki rozwoju gospodarki niskoemisyjnej dla całego obszaru Gminy Wilkowice do roku-2020. Aktualniejszym dokumentem jest Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Wilkowice na lata 2019-2023
	Program Ograniczenia Niskiej Emisji	Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Wilkowice na lata 2019-2023	Uchwała XII/104/2019 z dnia 30 października 2019 w sprawie uchwalenia zasad dotacji celowej w ramach „Programu ograniczenia niskiej emisji dla Gminy Wilkowice na lata 2019-2023”	Program przyjmowany w celu poprawy jakości powietrza w gminie. Program poprzedzony jest szczegółową i aktualną analizą sytuacji w gminie. Działania zawarte w Strategii, zwłaszcza w punkcie 2.2. przewidują dalsze wykorzystanie założeń Programu
	Program usuwania azbestu	Gminny Program Usuwania Azbestu na lata 2011 - 2032	Uchwała XI/76/2011 z dnia 5 października 2011 w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Usuwania Azbestu na lata 2011 - 2032	Program spójny z wizją zawartą w Strategii
	Program małej retencji	Brak	Brak	Program opcjonalny, ważny w kontekście postępujących zmian klimatu, ograniczoność zasobów wodnych, dostępność środków zewnętrznych na inwestycje retencyjne oraz możliwość wykorzystania jako instrument wzbogacania bioróżnorodności. Strategia uwzględnia retencję w ramach celu operacyjnego 2.4.

				Optymalizacja systemów gospodarowania wodą opadową
Transport	Strategia rozwoju elektromobilności	Brak	Brak	Dokument opcjonalny, ważny w kontekście dążenia do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju w zakresie mobilności, w której szczególne miejsce zajmuje elektromobilność, a także dostępności środków zewnętrznych na przedmiotowe działania.
	Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych	Brak	Brak	Do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie planów rozwoju sieci drogowej. Gmina Wilkowice wykaz przedsięwzięć inwestycyjnych określa w ramach WPF.
Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wilkowice na lata 2016 – 2022	Uchwała XVII/147/2016 z dnia 27 stycznia 2016 w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilkowice na lata 2016-2022	Dokument aktualny, zgodny z celami. Gmina jest na etapie opracowywania nowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.
	Gminny program rewitalizacji	Brak	Brak	Dokument opcjonalny
	Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wilkowice na lata 2021-2023	Uchwała nr XXV/237/2020 Rady Gminy Wilkowice z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wilkowice na lata 2021-2023	Program spójny z celami strategii. Jako dokument branżowy do precyzujący zapisy Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice.
	Gminny program wspierania rodziny	Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wilkowice na lata 2021-2023	Uchwała nr XXVI/247/2021 Rady Gminy Wilkowice z dnia 27 stycznia	Program spójny z celami Strategii. Jako dokument branżowy

			2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wilkowice na lata 2021-2023	doprecyzowujący zapisy strategii rozwoju gminy
	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminny program przeciwdziałania narkomanii	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wilkowice na lata 2022-2025	Uchwała nr XL/384/2022 z 30 marca 2022 w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wilkowice na lata 2022-2025	Program spójny z celami Strategii. Jako dokument branżowy do precyzujący zapisy strategii rozwoju gminy
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Program współpracy na rok 2023 Gminy Wilkowice z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Uchwała nr XLVIII/447/2022 z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie programu współpracy na rok 2023 Gminy Wilkowice z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Program przyjmowany corocznie. Obszary współpracy finansowej i niefinansowej powinny uwzględniać szczególnie te pola, które Strategia uznaje za kluczowe
	Programy odnowy miejscowości	brak	brak	Opcjonalne opracowanie
Oświata	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Wilkowice	Uchwała VI/49/2019 z dnia 27 marca 2019 w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Wilkowice oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych od dnia 1 września 2019 roku	Strategia nie przewiduje wprost zmian w sieci publicznych szkół podstawowych. Ewentualne działania w tym zakresie warto poprzedzić audytem oświaty, uwzględniającym analizy finansowo-organizacyjne, analizy i prognozy demograficzne, a także analizę zapotrzebowania społecznego
	Strategia Rozwoju Oświaty	brak	brak	Dokument opcjonalny

Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	„Plan zarządzania kryzysowego Gminy Wilkowice” z roku 2021		Plan aktualny, zgodny z zapisami Strategii Rozwoju Gminy
Sport i rekreacja	Strategia Rozwoju Sportu i rekreacji	brak	brak	Dokument opcjonalny. Zakłada się opracowanie strategii rozwoju lub planu rozwoju w tym zakresie.
Finanse publiczne	Uchwała budżetowa (zawierająca budżet i załączniki)	Uchwała nr XLIX/460/2022 Rady Gminy Wilkowice podjęta na sesji 29 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia budżetu Gminy Wilkowice na 2023 rok		Uchwała przyjmowana corocznie. Powinna odzwierciedlać cele i kierunki działań określone w strategii, zintegrowana z wieloletnią prognozą finansową. W praktyce uchwała budżetowa jest regularnie aktualizowana
	Wieloletnia prognoza finansowa	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Wilkowice	Uchwała nr XLI/474/2023 Rady Gminy Wilkowice z dnia 1 lutego 2023 r. w sprawie: wprowadzenia zmian do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Wilkowice na lata 2022-2035	Dokument aktualny, zgodny z zapisami strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Wilkowicach.

Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie realizowanych działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami.

Sprawozdawczość (na potrzeby monitoringu, jak również ewaluacji) będzie realizowana w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Referat Strategii i Promocji Urzędu Gminy Wilkowice, głównie na podstawie własnych danych i informacji gromadzonych przez Gminę i jej jednostki, a także statystyk realizatorów i partnerów realizacyjnych.

Analiza powinna uwzględniać wskaźniki określone w ramach planu operacyjnego Strategii, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej w tabeli, którym przypisano trend docelowy. Mogą one być poszerzane lub ewentualnie zamieniane, zgodnie z potrzebami systemu monitorowania i ewaluacji. Analiza powinna być realizowana każdorazowo z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek, a także w przypadku niepożądanych tendencji, rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza może być również prowadzona w sposób porównawczy. Analiza wskaźnikowa realizowana jest cyklicznie, najlepiej raz do roku.

Sprawozdawczość zostanie skoordynowana z nałożonym na gminy, zgodnie z dyspozycją art. 28aa. Ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy.

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii – pozwoli to wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych do realizacji zadań lub podmiotów odpowiedzialnych/współpracujących przy realizacji zadań.

Ponadto, zakłada się, że w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030, tj. w roku 2027, oraz po zakończeniu jej realizacji, tj. po roku 2030 - dokonana zostanie ewaluacja, rozumiana jako ocena interwencji według jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które miała spełnić. Prowadzona ewaluacja służyć będzie, w odróżnieniu od sprawozdawczości, usprawnieniu projektów oraz programów oraz będzie próbą odpowiedzi na pytanie, jak można udoskonalić realizowane przedsięwzięcia lub wprowadzić nowe rozwiązania.

Ewaluacja będzie miała na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja realizowana będzie w formie spotkania strategicznego z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych.

Podnoszenie jakości życia mieszkańców						
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Oczekiwany trend	Podmiot odpowiedzialny	Podmioty zaangażowane/partnerzy	
Dbłość o bezpieczeństwo mieszkańców						
1	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez kampanie społeczne oraz działania edukacyjne	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Liczba zrealizowanych kampanii oraz działań edukacyjnych łącznie	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Straż gminna, Policja, organizacje pozarządowe, media, jednostki oświatowe
2	Inwestycje zwiększające bezpieczeństwo w ruchu drogowym	Mniejsza liczba wypadków samochodowych	Liczba wypadków samochodowych na terenie Gminy	Spadkowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Właściciele i zarządcy dróg
3	Stworzenie kompleksowego projektu organizacji ruchu w Gminie Wilkowice	Wzrost bezpieczeństwa oraz poprawa efektywności przemieszczania się pieszych i pojazdów	Posiadanie aktualnego Gminnego Planu Organizacji Ruchu w Gminie Wilkowice	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Właściciele i zarządcy dróg
4	Wspieranie służb ratowniczych w zakresie modernizacji siedzib oraz poprawy stanu specjalistycznego wyposażenia	Wyposażenie służb ratunkowych w nowoczesny sprzęt	Nakłady finansowe	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, ochotnicze straże pożarne
5	Działania informacyjne kierowane do mieszkańców w zakresie unikania oszustw wymierzonych przeciwko nim, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów oraz dzieci i młodzieży	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie unikania oszustw	Liczba osób które padły ofiarą przestępstw (oszustw)	Wzrostowy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Policja, Referat Strategii i Promocji
6	Budowa kompleksowego systemu monitoringu Gminy	Poprawa poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców	Liczba kamer podłączonych do gminnego systemu monitoringu	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Policja

		Zmniejszenie liczby wykroczeń i aktów wandalizmu na terenie Gminy				
7	Edukacja i profilaktyka wśród dzieci i młodzieży – bezpieczeństwo na drodze, unikanie zagrożeń, pierwsza pomoc, cyberbezpieczeństwo itp.	Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie unikania zagrożeń i reagowania w sytuacji zagrożeń	Liczba dzieci, które w szkołach przeszły kursy / szkolenia z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa, w tym z pierwszej pomocy	Wzrostowy	Jednostki oświatowe	Urząd Gminy, Straż Gminna, Policja, organizacje pozarządowe
8	Konsekwentne egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa przez mieszkańców i osoby odwiedzające gminę (ochrona środowiska przyrodniczego Gminy, przestrzeganie porządku, zachowanie czystości, parkowanie w miejscach do tego przeznaczonych, itp.)	Utrzymanie czystości, porządku i spokoju publicznego na terenie Gminy	Liczba zarejestrowanych wykroczeń na terenie Gminy	Spadkowy	Straż Gminna	Policja
9	Wsparcie służb w zakresie identyfikacji i rozwiązywania zagrożeń lokalnych	Rozwój kompetencji pracowników/członków służb ratowniczych	Liczba przeszkolonych osób	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Straż gminna, Policja, OSP
System edukacji wspierający wszechstronny rozwój						
1	Utrzymanie wysokiego odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Zapewnienie opieki przedszkolnej wszystkim dzieciom w gminie w wieku 3-5 lat	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Przedszkola
2	Rozwój obiektów rekreacyjnych i sportowych przy placówkach oświatowych – sale gimnastyczne, boiska przyszkolne, bieżnia,	Rozwój przyszłolnej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej	Nakłady finansowe	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Urząd Gminy, szkoły

	podstawowe urządzenia lekkoatletyczne itp.					
3	Rozwój infrastruktury szkół i wyposażenia ukierunkowane na poprawę warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami	Poprawa warunków nauki Wyrównywanie szans edukacyjnych	Nakłady finansowe	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Urząd Gminy, szkoły
4	Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, w tym m.in. różnorodna oferta zajęć i programów	Bogata oferta zajęć dodatkowych, poprawa wyników egzaminów końcowych	Wyniki egzaminów końcowych w roku kalendarzowym	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie
5	Efektywny system doskonalenia kwalifikacji oraz rozwoju osobistego kadry nauczycielskiej, oparty na analizie wyzwań, potrzeb i korzyści	Zwiększenie kompetencji zawodowych kadry nauczycielskiej	Liczba przeszkolonych nauczycieli	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
6	Kształtowanie wśród uczniów postaw przedsiębiorczości i innowacyjności, również przy współudziale lokalnego środowiska biznesowego	Rozwój postawy przedsiębiorczej wśród uczniów, poznanie podstaw ekonomii	Liczba uczniów, która wzięła udział w inicjatywach	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
7	Kształtowanie wśród uczniów postaw zaangażowania społecznego i obywatelskiego oraz poczucia tożsamości lokalnej	Wzrost poczucia tożsamości lokalnej wśród młodzieży	Liczba podjętych inicjatyw	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły, organizacje pozarządowe
8	Wspieranie uzdolnionych dzieci i młodzieży, między innymi poprzez stypendia i nagrody oraz promocję ich osiągnięć	Wsparcie finansowe i rzeczowe uzdolnionych uczniów	Liczba uczniów otrzymujących stypendia ze względu na wybitne wyniki w nauce	Stały	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, Urząd Gminy

9	Efektywny system wspierania i promocji wyróżniających się nauczycieli i pedagogów	Nagradzanie wyróżniających się zawodowo nauczycieli	Liczba nagrodzonych nauczycieli	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
10	Wspieranie rozwoju sportu szkolnego i różnego rodzaju aktywności fizycznej w szkołach i przedszkolach jako kluczowego elementu w rozwoju psychofizycznym dziecka	Dbanie o prawidłowy rozwój psychofizyczny dzieci	Liczba zajęć sportowych organizowanych przez szkoły i przedszkola	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły, przedszkola
11	Wzmocnienie współpracy placówek oświatowych z klubami sportowymi w zakresie rozwoju sportu dzieci i młodzieży	Korzystanie przez szkoły i przedszkola z kompetencji i doświadczeń środowiska sportowego.	Liczba wspólnie realizowanych inicjatyw	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
12	Szkoła miejscem kształtowania zdrowych oraz świadomych nawyków żywieniowych	Rozwój i nauka świadomych i zdrowych nawyków żywieniowych	Liczba podjętych inicjatyw	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
Zintegrowany i zrównoważony transport, dostosowany do potrzeb społecznych						
1	Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych, uzupełnianie i modernizacja sieci ciągów pieszych oraz rowerowych	Rozwój gminnej infrastruktury drogowej i rowerowej Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej Gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wybudowanych i zmodernizowanych gminnych dróg, chodników oraz ścieżek rowerowych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Dysponenci sieci, instytucje partnerskie (np. Aglomeracja Beskidzka)
2	Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie modernizacji dróg i budowy ciągów pieszych oraz rowerowych	Rozwój infrastruktury drogowej i rowerowej Poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg, chodników oraz ścieżek rowerowych nie będących w zasobie Gminy	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Powiat bielski, właściciele i zarządcy dróg

3	Budowa centrum przesiadkowego przy dworcu PKP	Poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy	Liczba pasażerów korzystających z dworca PKP	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Polskie Koleje Państwowe
4	Współpraca z przewoźnikami – dostosowanie komunikacji do zmieniających się potrzeb mieszkańców	Poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy	Liczba kursów autobusów podmiejskich	Staż	Urząd Gminy w Wilkowicach	Przedsiębiorcy, Miasto Bielsko-Biała, Beskidzki Związek Powiatowo-Gminny
5	Budowa zintegrowanego systemu komunikacji publicznej i rowerowej wraz z niezbędną infrastrukturą	Promocja zeroemisyjnych środków transportu	Liczba kilometrów ścieżek rowerowych,	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej, sąsiednie Gminy, organizacje pozarządowe
6	Promocja nisko- i zeroemisyjnego transportu	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza spalinami samochodowymi	Liczba podjętych działań promocyjnych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
Zapewnienie wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych						
1	Organizowanie i wspieranie akcji oraz wielokierunkowych programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców Gminy	Poprawa profilaktyki i diagnostyki na terenie Gminy Wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowia Kształtowanie i promocja postaw prozdrowotnych Podniesienie poziomu zdrowia publicznego	Liczba podjętych inicjatyw w zakresie profilaktyki, badań i konsultacji medycznych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Samodzielny Gminny ZOZ, Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii, SPZOZ Szpital Kolejowy, organizacje pozarządowe
2	Wspieranie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3 - zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym, również we współpracy z kapitałem prywatnym.	Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Żłobki, kluby dziecięce, organizacje pozarządowe, kapitał prywatny
3	Doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia	Poniesione nakłady finansowe	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Samodzielny Gminny ZOZ

	obsługi w placówkach ochrony zdrowia (inwestycje, doposażenie itp.)	Zwiększenie dostępności do placówek zdrowotnych dla osób o specjalnych potrzebach Poprawa warunków leczenia				
4	Pomoc dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej	Promocja i wsparcie rodziny, w tym rodzin w trudnej sytuacji ekonomicznej Poprawa statusu materialnego rodzin Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej	Stały	GOPS	Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe
5	Wspieranie dostępu mieszkańców do pomocy psychologicznej i terapeutycznej	Poprawa kondycji zdrowia psychicznego mieszkańców	Średniotygodniowa liczba godzin oferowanej bezpłatnie pomocy psychologicznej	Wzrostowy	GOPS	Szkoły
6	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień - identyfikacja, edukacja, współpraca ze szkołami, pomoc terapeutyczna itp.	Przeciwdziałanie uzależnieniom i ograniczenie skutków patologii społecznych Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym	Odsetek ósmoklasistów mających kontakt z używkami	Spadkowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły
7	Dostosowywanie obiektów publicznych w zakresie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	Zwiększenie dostępności obiektów publicznych	Nakłady finansowe poniesione na dostosowanie budynków publicznych	Brak trendu – działania podejmowane	Urząd Gminy w Wilkowicach	Gminne jednostki organizacyjne

			do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	wg potrzeb, ale więcej niż 0		
8	Doskonalenie i rozwijanie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	Wsparcie oraz poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, samotnych, niesamodzielnymi itp.	Liczba oraz odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	Wzrostowy	GOPS	Organizacje pozarządowe, Samodzielny Gminny ZOZ
9	Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, także w postaci usług pozainstytucjonalnych	Wsparcie oraz poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, samotnych, niesamodzielnymi itp. Przeciwdziałanie marginalizacji wykluczeniu społecznemu	Nakłady finansowe ponoszone na pomoc oraz wsparcie dla osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów	Wzrostowy	GOPS	Organizacje pozarządowe, Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej, Urząd Marszałkowski, Urząd Gminy w Wilkovicach

Środowisko naturalne i innowacyjna gospodarka						
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Oczekiwany trend	Podmiot odpowiedzialny	Podmioty zaangażowane/partnerzy	
Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego						
1	Zabezpieczenie mieszkańcom stałego dostępu do odpowiedniej jakości wody pitnej	Zwiększenie dostępności i jakości usług w zakresie dostarczania wody	Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkovicach	Spółki wodociągowe, NFOŚiGW, WFOŚiGW

		Poprawa warunków życia mieszkańców				
2	Rozwój systemu kanalizacji na terenie całej Gminy	Poprawa warunków życia mieszkańców Ochrona i poprawa stanu środowiska	Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkovicach	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski
3	Systematyczne doskonalenie systemu odbioru odpadów na terenie Gminy	Wzrost poziomu segregacji śmieci Wzrost poziomu recyklingu odpadów Wdrażanie założeń gospodarki o obiegu zamkniętym	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkovicach	EKOŁAD Sp.z o.o.
4	Działania edukacyjne we wszystkich obszarach ochrony środowiska	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba podjętych inicjatyw edukacyjnych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkovicach	Szkoły, organizacje pozarządowe
5	Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska poprzez budowę rozproszonego systemu retencji	Zwiększenie gromadzenia wody opadowej Przeciwdziałanie suszom	Liczba obiektów małej retencji	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkovicach	NFOŚiGW, WFOŚiGW
Poprawa jakości powietrza						
1	Promocja i wsparcie mieszkańców w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na termomodernizację budynków, wymianę pieców w gospodarstwach domowych na nowoczesne i ekologiczne oraz montaż instalacji odnawialnych źródeł energii	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie Gminy Zwiększenie wykorzystania OZE przez mieszkańców Poprawa jakości powietrza	Liczba dni z przekroczonymi normami	Spadkowy	Urząd Gminy w Wilkovicach	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, Urząd Gminy

2	Kontrola palenisk pieców na paliwa stałe, jakości opału oraz kontrola spalania odpadów w ogniskach	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie Gminy Poprawa jakości powietrza	Liczba przeprowadzonych kontroli	Wzrostowy	Straż gminna	Urząd Gminy
3	Dopłaty do wymiany systemów grzewczych skierowane do mieszkańców Gminy	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie Gminy Poprawa jakości powietrza Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie Gminy	Kwota dopłat	Stały	Urząd Gminy w Wilkowicach	Urząd Marszałkowski, NFOŚiGW
4	Działania edukacyjne w zakresie ochrony powietrza jako obszar priorytetowy w tematyce ochrony środowiska	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Poprawa jakości powietrza	Liczba zrealizowanych działań	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, organizacje pozarządowe
Promowanie walorów środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji i rekreacji						
1	Budowanie wrażliwości i świadomości ekologicznej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego Gminy, w tym współpraca z partnerami publicznymi i pozarządowymi	Promocja i kształtowanie postaw proekologicznych Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba godzin zajęć ekologicznych realizowanych w szkołach	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
2	Promocja miejsc o szczególnych walorach przyrodniczych	Promocja walorów przyrodniczych Gminy	Liczba inicjatyw	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, organizacje pozarządowe

Optimalizacja systemów odprowadzania wody opadowej						
1	Kształtowanie terenów zieleni publicznej w formie parków, skwerów, łąk ekologicznych itp.	Zwiększenie zdolności retencyjnych gleby	Powierzchnia terenów zieleni publicznej	Wzrostowa	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organizacje pozarządowe
2	Utworzenie systemu lokalnej retencji – inwestycje oraz wsparcie, promocja i działania edukacyjne wśród mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców	Zwiększenie zdolności retencyjnych gleby Przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi	Pojemność obiektów retencji, w tym małej retencji	Wzrostowa	Urząd Gminy w Wilkowicach	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, Organizacje pozarządowe, media
3	Rozbudowa systemów infrastruktury kanalizacyjnej deszczowej z zastosowaniem elementów retencji wody	Ochrona zasobów wodnych Przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi	Długość kanalizacji deszczowej	Wzrostowa	Urząd Gminy w Wilkowicach	Właściciele i zarządcy dróg
4	Współpraca z innymi gminami i podmiotami w zakresie prowadzenia odpowiedzialnej polityki wodnej i leśnej	Zwiększenie zdolności retencyjnych gleby Przeciwdziałanie występowaniu nagłych powodzi	Liczba interwencji wykonanych przez OSP, związanych z lokalnymi podtopieniami	Spadkowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organizacje pozarządowe, sąsiednie gminy, przedsiębiorcy

Integracja mieszkańców gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego						
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Oczekiwany trend	Podmiot odpowiedzialny	Podmioty zaangażowane/partnerzy
Dywersyfikacja oferty sportowej i zwiększenie uczestnictwa w aktywnych formach spędzania czasu						
1	Zwiększenie liczby dzieci regularnie uprawiających sport	Wzrost aktywności ruchowej dzieci i młodzieży szkolnej Poprawa zdrowia i kondycji fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej	Liczba dzieci regularnie uprawiających sport	Wzrostowy	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, szkoły	Urząd Gminy w Wilkowicach, kluby sportowe

2	Tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu przez osoby z różnych grup wiekowych poprzez poszerzanie i poprawę jakości oferty sportowej i rekreacyjnej	Zwiększenie dostępności obiektów sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców Gminy Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców	Średnia, tygodniowa liczba godzin kiedy obiekty sportowe są ogólnie dostępne dla mieszkańców	Wzrostowy	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji	Szkoły
3	Wsparcie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży poprzez sport	Wypracowanie strategii rozwoju działalności sportowej i kultury fizycznej	Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych dla młodzieży w trakcie roku	Wzrostowy	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji	Szkoły, kluby sportowe, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy w Wilkowicach
4	Doskonalenie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, poprzez organizację zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych o charakterze sportowo-rekreacyjnym oraz wsparcie sportu kwalifikowanego	Wzrost aktywności ruchowej dzieci i młodzieży szkolnej Poprawa zdrowia i kondycji fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez GOSIR i kluby sportowe	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Kluby sportowe, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
5	Budowa centrum sportowo-rekreacyjnego przy ul. Do Lasku w Wilkowicach	Poszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej	Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
6	Utrzymanie i systematyczna modernizacja istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej	Utrzymanie wysokiej dostępności do obiektów sportowych poprzez ciągłe dbanie o ich stan techniczny	Liczba dostępnych gminnych obiektów sportowych	Wzrostowy	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji	Urząd Gminy w Wilkowicach, szkoły
7	Organizacja i współorganizacja imprez sportowych i rekreacyjnych	Zwiększenie oferty imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie Gminy Kształtowanie i promocja postaw prospołecznych i prozdrowotnych	Liczba imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie Gminy w skali roku	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, szkoły, kluby sportowe, organizacje pozarządowe

8	Edukacja nauczycieli wychowania fizycznego, trenerów i instruktorów, również z zakresu wychowania i kształtowania właściwych postaw poprzez sport	Wzrost kompetencji zawodowych kadry dydaktycznej	Liczba godzin szkoleniowych	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Kluby sportowe, organizacje pozarządowe
Integracja mieszkańców Gminy i budowa społeczeństwa obywatelskiego						
1	Wzmocnienie potencjału organizacyjnego i instytucjonalnego NGO'sów	Podniesienie jakości realizacji zadań publicznych Wzrost aktywności i partycypacji społecznej	Wartość pozyskanych przez NGO środków zewnętrznych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	
2	Powierzenie i wspieranie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym	Rozwój współpracy finansowej z NGO Podniesienie jakości realizacji zadań publicznych Wzrost aktywności i partycypacji społecznej	Liczba zrealizowanych zadań publicznych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej, organizacje pozarządowe
3	Rozwój i promocja zaangażowania społecznego oraz wolontariatu na terenie Gminy, w tym działań międzypokoleniowych	Promocja i kształtowanie postaw aktywnych i prospołecznych Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego	Liczba zrealizowanych inicjatyw w zakresie promocji wolontariatu	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”

4	Zachęcanie mieszkańców do płacenia podatków na terenie Gminy poprzez wskazywanie korzyści wynikających z wydatkowania tych środków na realizację oczekiwanych przez mieszkańców zadań bieżących i nowych inwestycji	Wzmocnienie lokalnego patriotyzmu ekonomicznego mieszkańców Zwiększenie wpływów podatkowych do budżetu Gminy	Wielkość i udział % dochodów z PIT w dochodach własnych budżetu Gminy	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, organizacje pozarządowe, instytucje kultury
5	Edukacja obywatelska mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. Nauka poprzez partycypację w działaniach	Wzrost aktywności i partycypacji społecznej	Liczba zrealizowanych inicjatyw w zakresie edukacji obywatelskiej	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, organizacje pozarządowe, Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”
6	Promocja i wspieranie inicjatyw społecznych oraz działania na rzecz zwiększenia zaangażowania w nich mieszkańców Gminy	Wzrost aktywności i partycypacji społecznej	Liczba inicjatyw	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organizacje pozarządowe, instytucje kultury, szkoły, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
Upowszechnienie pozytywnego wizerunku Gminy Wilkowice						
1	Wzmacnianie przynależności i identyfikowanie się z Gminą Wilkowice	Identyfikacja mieszkańców z gminą a nie poszczególnymi sołectwami	Liczba wspólnych inicjatyw wszystkich sołectw	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, kluby sportowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, szkoły
2	Opracowanie spójnej i skoordynowanej polityki promocji Gminy Wilkowice – budowa marki Gmina Wilkowice	Poprawa rozpoznawalności Gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia i spędzania czasu wolnego	Nakłady finansowe poniesione na promocję Gminy	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	
3	Systematyczne opracowywanie i realizacja materiałów promocyjnych	Poprawa rozpoznawalności Gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia i spędzania czasu wolnego	Nakłady finansowe poniesione na materiały promocyjne	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organizacje pozarządowe, kluby sportowe, jednostki organizacyjne Gminy

4	Rozwój współpracy z innymi samorządami oraz przeniesienie jej na środowiska lokalne (szkoły, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy itp.)	Rozwój współpracy międzysamorządowej i międzyinstytucjonalnej	Liczba zrealizowanych projektów we współpracy Gminy i co najmniej 1 innej JST	Stały	Urząd Gminy w Wilkowicach	Szkoły, organizacje pozarządowe
5	Działania w kierunku wykreowania produktu lokalnego utożsamianego z Gminą Wilkowice	Wykreowanie produktu lokalnego	Konkurs mający na celu wskazanie potencjalnego produktu lokalnego	1	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organizacje pozarządowe, instytucje kultury, mieszkańcy
6	Opracowanie kalendarza kluczowych imprez kulturalnych i sportowych	Zwiększenie promocji Gminy poprzez możliwość wcześniejszego informowania o wydarzeniach	Liczba imprez sportowych i kulturalnych wpisanych do kalendarza	Stały	Urząd Gminy w Wilkowicach	Instytucje kultury, kluby sportowe, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
7	Promocja historii lokalnej i osób zasłużonych dla Gminy Wilkowice	Promocja i upowszechnienie informacji na temat Gminy	Liczba zrealizowanych działań	Stały	Urząd Gminy w Wilkowicach	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe
Tworzenie warunków do rozwoju kulturowego mieszkańców						
1	Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty instytucji i podmiotów działających w sferze kultury, m.in. wprowadzanie propozycji wspólnych, interdyscyplinarnych oraz wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych jako dopełnienie oferty regionalnej	Rozwój oferty kulturalnej dla różnych grup mieszkańców	Liczba zrealizowanych wydarzeń kulturalnych	Wzrostowy	Instytucje kultury	Fałatówka – Muzeum Juliana Fałata, szkoły, organizacje pozarządowe
2	Rozwijanie kompetencji podmiotów kultury w zakresie nowoczesnego zarządzania kulturą	Rozwój kompetencji kadry instytucji kultury	Liczba przeszkolonych osób	Stały	Instytucje kultury	Instytucje szkoleniowe
3	Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w gminnych wydarzeniach kulturalnych	Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne Gminy	Liczba uczestników imprez o	Wzrostowy	Instytucje kultury	Fałatówka – Muzeum Juliana Fałata, organizacje pozarządowe

			charakterze kulturowym			
4	Wzmocnienie edukacji kulturalnej oraz regionalnej, w tym działania skierowane do napływających mieszkańców. Wykorzystanie potencjału mieszkańców do budowania tożsamości Gminy Wilkowice	Wzrost wiedzy mieszkańców o lokalnym i regionalnym dziedzictwie kulturowym	Liczba uczestników imprez o charakterze kulturowym	Wzrostowy	Instytucje kultury	Fałatówka – Muzeum Juliana Fałata, organizacje pozarządowe
5	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i tradycji jako ważnego elementu budowy tożsamości lokalnej	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy	Nakłady finansowe	Brak trendu – działania podejmowane wg potrzeb	Urząd Gminy w Wilkowicach	Instytucje kultury, organizacje pozarządowe
6	Utrzymanie bazy kulturalnej oraz budowa nowych obiektów kulturalnych, w tym budowa nowej siedziby Gminnej Biblioteki Publicznej	Zwiększenie oferty kulturalnej Gminy	Liczba funkcjonujących obiektów kulturalnych	Nie mniej niż w roku ubiegłym	Instytucje kultury	Urząd Gminy w Wilkowicach, organizacje pozarządowe

Wzrost jakości życia mieszkańców z jednoczesnym zachowaniem walorów przyrodniczych						
Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Oczekiwany trend	Podmiot odpowiedzialny	Podmioty zaangażowane/partnerzy	
Zrównoważona gospodarka mieszkaniowa i przestrzenna						
1	Uzbrojenie terenów pod nowe obszary dopuszczane do zamieszkania w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego	Zwiększenie liczby nowych mieszkańców Gminy	Liczba wdzanych pozwoleń na budowę	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Starostwo Powiatowe
2	Tworzenie nowych i oznaczanie istniejących miejsc parkingowych i postojowych	Zwiększenie liczby miejsc parkingowych na terenie Gminy	Liczba oznakowanych	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Straż Gminna, właściciele i zarządcy nieruchomości

			miejsc parkingowych			
3	Planowanie nowych obszarów mieszkalnych (jedno- i wielorodzinnych) oraz gospodarczych, z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i poszanowaniem przestrzeni	Wzrost atrakcyjności osadniczej i gospodarczej Gminy	Liczba nowo zameldowanych mieszkańców	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organy opiniujące, mieszkańcy
4	Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem zapewnienia komfortu życia mieszkańców	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju przestrzennego Gminy	Procent Gminy pokryty Planem Zagospodarowania Przestrzennego	Wzrostowy (docelowo 100%)	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organy opiniujące, mieszkańcy
Rozwój infrastrukturalny gminy						
1	Stworzenie koncepcji centrum Gminy w oparciu o zintegrowany układ komunikacyjny kluczowych obszarów	Stworzenie centrum komunikacyjnego Gminy	Opracowana koncepcja	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organy opiniujące, mieszkańcy
2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury	Poprawa jakości bazy kulturalnej Poprawa dostępności bazy kulturalnej, w tym dla osób z niepełnosprawnościami Zmniejszenie kosztów utrzymania (energia) bazy kulturalnej	Liczba zmodernizowanych i/lub rozbudowanych budynków kulturalnych	Stąły	Urząd Gminy w Wilkowicach	Instytucje Kultury
3	Rozwój i modernizacja ogólnodostępnej bazy sportowej	Zwiększenie i zróżnicowanie oferty sportowej na terenie Gminy	Liczba nowych lub zmodernizowanych ogólnodostępnych obiektów sportowych w gminie	Stąły	Urząd Gminy w Wilkowicach	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, szkoły
4	Podnoszenie jakości infrastruktury drogowej	Poprawa bezpieczeństwa poprzez dbanie o stan infrastruktury drogowej	Wydatki poniesione na infrastrukturę drogową	Stąły	Urząd Gminy w Wilkowicach	Przedsiębiorcy

Odpowiedzialne zarządzanie						
1	Wzrost poziomu dostępności do usług publicznych oraz rozwój usług publicznych, w tym usług elektronicznych	Zwiększenie dostępności do usług publicznych	Liczba oferowanych e-usług	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Podmioty publiczne
2	Wzrost sprawności zarządzania i funkcjonowania samorządu i instytucji publicznych	Podniesienie efektywności funkcjonowania samorządu	Liczba decyzji uchylonych przez organy nadzoru	Spadkowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Samorządowe Kolegium Odwoławcze, Wojewoda Śląski, sądy i inne organy wyższych instancji
3	Podnoszenie kompetencji pracowników samorządowych	Wzrost wykształcenia kadry pracowniczej i zarządczej	Liczba osobodni szkoleń	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Organizacje pozarządowe, instytucje rynku szkoleniowego, uczelnie
4	Monitorowanie jakości usług publicznych	Poznanie ocen i opinii mieszkańców na temat dostępnych usług publicznych Ewaluacja systemu świadczenia usług publicznych	Poziom zadowolenia mieszkańców z pracy urzędu	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Instytucje odpowiedzialne za badania społeczne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy, przedsiębiorcy
Zrównoważony rozwój usług turystycznych						
1	Opracowanie spójnego systemu informacji i bazy turystycznej, rekreacyjnej oraz sportowej	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy	Istnienie systemu informacji i bazy turystycznej	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej, PTTK, Urząd Marszałkowski
2	Rozwój i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej	Poszerzenie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego	Liczba obiektów rekreacyjnych w gminie	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”, szkoły
3	Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, tworzenie zaplecza, miejsc obsługi, integracja tras, oznakowanie, promocja	Rozwój infrastruktury rowerowej na terenie Gminy	Długość tras rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie Gminy	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Urząd Marszałkowski
4	Współpraca z PTTK i Lasami Państwowymi w zakresie poprawy infrastruktury szlaków turystycznych	Zwiększenie dostępności do szlaków turystycznych	Długość dostępnych szlaków	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Lasy Państwowe

			turystycznych z infrastrukturą			
Wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców						
1	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i innowacyjności wśród dzieci i młodzieży	Wzrost przedsiębiorczości wśród osób do 30 roku życia	Liczba działalności gospodarczych założonych przez osoby fizyczne do 30 roku życia	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Przedsiębiorcy, PUP, Regionalna Izba Gospodarcza
2	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkołach podstawowych	Wsparcie młodzieży w procesie podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych Zwiększenie rozeznania rodziców w kwestii kierunkowania edukacji dziecka	Liczba godzin zrealizowanego doradztwa	Wzrostowy	Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli	Szkoły
3	Wzmocnienie wzajemnej współpracy przedsiębiorstw oraz ich więzi i współpracy z lokalną społecznością	Wzrost lokalnej tożsamości oraz rozpoznawalności przedsiębiorstw	Liczba inicjatyw sportowych, kulturowych zrealizowanych przy udziale lokalnych przedsiębiorstw na zasadzie sponsoringu	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Przedsiębiorcy, decydenci polityczni
4	Wsparcie przedsiębiorców i promocja potencjału ekonomicznego Gminy poprzez stwarzanie warunków do powstawania nowych firm	Zwiększenie liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw	Liczba podjętych inicjatyw	Wzrostowy	Urząd Gminy w Wilkowicach	Decydenci polityczni

Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030

Potencjalne źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030:

- środki własne Gminy Wilkowice,
- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym województwa i powiatu,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki funduszy celowych np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i tzw. „projektów miękkich”, czyli projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Do głównych z nich należą:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), ukierunkowany na wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE jako całości,
- Europejski Fundusz Społeczny (EFS), którego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi,
- Fundusz Spójności, którego celem jest zredukowanie różnic gospodarczych i społecznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju głównie poprzez duże inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska,
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), zajmujący się wspieraniem przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich.

Mając na względzie okres obowiązywania opracowanej Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych będzie przypadało na okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027**, okres wsparcia w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy** (Next Generation EU) oraz kolejnych Ram Finansowych, obecnie w żaden sposób jeszcze nie opracowanych. Należy przy tym pamiętać, że pozyskiwanie zewnętrznego finansowania musi być każdorazowo poprzedzone szczegółową analizą konkretnej dokumentacji konkursowej/programowej pod kątem uprawnionych beneficjentów, szczegółowych wymagań czy wysokości wkładu własnego.

Ramy finansowe są uzależnione od zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego podejmowanych działań, kondycji finansowej Gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych, w tym założeń długofalowej polityki finansowej i inwestycyjnej. Przy ich konstruowaniu wykorzystano doświadczenia zebrane w wyniku działań podejmowanych w ostatnich latach, w tym przede wszystkim związane z wdrażaniem poprzedniej strategii, a także dostępności potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania. Finansowanie działań rozwojowych, określonych w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030, będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub o które Gmina może skutecznie zabiegać. Wśród nich najistotniejsze są środki publiczne, wspomagane funduszami prywatnymi, w ramach zawiązywanych partnerstw. Środki pochodzące z budżetu Gminy Wilkowice będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych i innych finansowanych ze źródeł krajowych i międzynarodowych.

Analizując zdolność Gminy Wilkowice do realizacji zadań wynikających z zapisów Strategii, należy odnieść się do danych historycznych przedstawiających stan finansów gminnych, a także dokonać próby określenia potencjału inwestycyjnego Gminy w perspektywie objętej strategią, opierając się przy tym na danych prognostycznych oraz wartości planowanych wydatków inwestycyjnych.

W analizowanym okresie 2015-2020 z roku na rok rosły dochody budżetu Gminy, zwiększając się z ok. 43,7 mln zł w roku 2015 do ponad 101,2 mln zł w roku 2020. Wyraźnie wzrosły także dochody budżetu Gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca – na początku analizowanego okresu było to ponad 3 200 zł, na końcu ponad 6 000 zł.

Wymiarem aktywności samorządu terytorialnego w kreowaniu podstaw rozwoju lokalnego są przede wszystkim wydatki budżetowe. Należy wskazać wyraźny wzrost wydatków budżetowych ponoszonych przez Gminę Wilkowice. W analizowanym okresie 2015-2020 wzrosły one z ok. 40,8 mln zł do ok. 96,9 mln zł.

Szczególnym rodzajem wydatków są wydatki majątkowe inwestycyjne, które służą kreowaniu nowej jakości życia mieszkańców Gminy, tworząc podstawy trwałego rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego. W analizowanym okresie wydatki inwestycyjne wzrosły z ok. 8,9 mln zł w 2015 do ok. 35,8 mln zł w 2020.

Przeprowadzona analiza wykazała, że okresie 2015-2020 Gmina Wilkowice prowadziła zrównoważoną politykę budżetową, odpowiedzialnie gospodarując środkami budżetowymi, prowadząc skuteczną politykę zwiększania dochodów własnych Gminy przy jednoczesnym zwiększaniu wydatków, w tym wydatków inwestycyjnych. Sprawnie obsługiwała swoje zobowiązania finansowe co potwierdza możliwość wykorzystania wsparcia funduszy zewnętrznych w realizacji projektów zapisanych w Strategii.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Graficzne przedstawienie schematu przebiegu prac nad Strategią.....	3
Rysunek 2. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią (granice wyznaczone liniami ciemnoniebieskimi) przy wysokim (Q10%) i średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi na obszarze Gminy Wilkowice.	41
Rysunek 3. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi na wyznaczonym obszarze Gminy Wilkowice.	42
Rysunek 4. Rzeźba terenu terytorium Gminy Wilkowice i jej otoczenia (Cieniowanie i Hipsometria WMS).....	47
Rysunek 5. Funkcje terenów w obszarze Gminy Wilkowice.....	49
Rysunek 6. Planowane inwestycje w przestrzeni Gminy Wilkowice	51

Spis tabel:

Tabela 1. Wyniki analizy SWOT dla Gminy Wilkowice, powstałe na bazie dyskusji prowadzonej podczas warsztatu diagnostyczno-strategicznego z udziałem interesariuszy lokalnych.	8
Tabela 2. Matryca strategiczna Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030.....	14
Tabela 3. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach Gminy Wilkowice wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi.....	38
Tabela 4. Cele i działania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice do roku 2030 pn. „Wilkowice 2030”, które wpisują się w kierunki działań dedykowanych określonym Ośrodkom Strategicznej Interwencji.....	54
Tabela 5. Spójność strategii z dokumentami wyższego szczebla..	57
Tabela 6. Wykaz dokumentów wykonawczych wraz z wytycznymi.....	65